

STRAFFELOVENS § 279 A

Samspillet mellem databedrageri og straffelovens tilstødende berigelsesforbrydelser

16.05.2024

Nilaani Kannathan
Studienr.: 20193304

Vejleder: Birgit Feldtmann

Abstract

This master thesis is about section 279 a in the Danish Criminal Code. The main purpose of this project is to establish the criminalization of data fraud in Danish criminal law. Furthermore, it will determine the differences and similarities between data fraud and the Criminal Code's contiguous offences against property. This includes a determination of section 279 (fraud), 278 (embezzlement) and 280 (breach of trust) in the Danish Criminal Code. Finally, the usage of these provisions will be examined. Especially how the Danish courts apply the aforementioned provisions and when they opt for data fraud over other charges.

Section 279 a became a part of Danish criminal law in 1985 following a recommendation from the Criminal Law Council (Straffelovrådet). They believed that there was a need for a separate provision, which could encompass acts involving electronic data processing. Section 279 a was intended to ensure that the Danish courts should not have to consider whether a crime should fall under Section 279, 278 or 280, when electronic data processing was involved. Subsequently, data fraud got its own provision in the Danish Criminal Code, but as a connection to section 279 on fraud.

Furthermore, the similarities and differences between section 279 a and section 279, 278 and 280 has been examined. Section 279 a generally differs from the others by claiming electronic data processing. Specifically, section 279 a differs from section 279 in the requirement that the injured party is in a delusion, which the perpetrator has caused, strengthened, or exploited. Section 279 a differs from section 278 in terms of the requirement for fraudulent conversion, and from section 280 in terms of the requirement to act with legal effect for another or to act against another's interests.

Additionally, cases regarding all four provisions have been included in order to determine what aspects the courts emphasize the importance of when indicting or sentencing for an offence against property. A clear distinction exists between section 279 a and section 279, as section 279 demands human involvement. However, the line between section 279 a and 278 and 280 is indistinct, as Danish courts in several cases opt for convictions under section 278 or 280 even when electronic data processing is involved. It remains uncertain whether section 279 a is a neglected provision in Danish criminal law, or whether the courts do not find it applicable in the relevant cases.

Indholdsfortegnelse

1	Indledning	1
1.1	Problemformulering.....	2
1.2	Afgrænsning	2
1.3	Metode.....	3
1.4	Baggrunden for bestemmelsen.....	4
2	Analyse af straffelovens §§ 279, 279 a, 278 og 280	5
2.1	Bedrageri – Straffelovens § 279.....	5
2.2	Databedrageri - Straffelovens § 279 a.....	7
2.3	Underslæb – Straffelovens § 278, stk. 1.....	10
2.4	Mandatsvig - Straffelovens § 280.....	12
3	Sammenligning af bestemmelseernes ordlyd.....	15
3.1	Databedrageri og bedrageri	15
3.2	Databedrageri og pengeunderslæb.....	16
3.3	Databedrageri og mandatsvig	16
3.4	Ligheder mellem databedrageri og de tilstødende bestemmelser.....	17
3.5	Delkonklusion.....	18
4	Retspraksis vedrørende straffelovens § 279 a	18
4.1	Delkonklusion.....	25
4.2	Retspraksis vedrørende forsøg på databedrageri	25
4.3	Delkonklusion.....	30
5	Retspraksis vedrørende straffelovens § 279.....	30
5.1	Delkonklusion.....	36
5.2	Retspraksis vedrørende bedrageri og databedrageri	36
6	Retspraksis vedrørende straffelovens § 278, stk. 1, nr. 3.....	37
6.1	Delkonklusion.....	41
6.2	Retspraksis vedrørende databedrageri og pengeunderslæb	42
7	Retspraksis vedrørende straffelovens § 280.....	44
7.1	Delkonklusion.....	49
7.2	Retspraksis vedrørende databedrageri og mandatsvig.....	49
8	Dankortet i strafferetlig belysning	50
9	Konklusion	53
10	Litteraturliste	55

1 Indledning

Vores hverdag bliver mere og mere digitaliseret. I takt med den konstante udvikling oplever vi store forandringer i vores dagligdag. Digitalisering har integreret sig i flere forskellige aspekter af vores liv. Især når det kommer til områder som kommunikation, shopping og underholdning, som er blevet en stor del af den digitale verden. Samtidig benytter flere arbejdspladser sig af komplekse it-systemer, for at tilpasse sig den digitale tidsalder. Digitaliseringen har muligvis medført stor effektivisering inden for de nævnte områder, og er med til at gøre hverdagen nemmere for mange af os.

Der er flere fordele ved digitaliseringen, men det medfører også udfordringer, såsom nye former for kriminalitet. Internettet og brugen af it-systemer har udviklet sig til et miljø for it-kriminelle, som kan være vanskeligt at gennemskue for den enkelte borger. Der har været en markant stigning af it-relateret økonomisk kriminalitet. Siden 2022 er antallet af anmeldelser vokset med 30 procent.¹ Både borgere og virksomheder er blevet mere sårbare over for cyberangreb, hvor gerningsmændene enten får adgang til brugbare oplysninger eller manipulerer med it-systemer, for at opnå en økonomisk gevinst. Databedrageri er en af de mest almindelige former for kriminalitet inden for den digitale verden, og antallet af sager om databedrageri er steget kraftigt, især siden 2021.²

Jo mere teknologien udvikler sig, jo mere vokser truslen inden for it-kriminalitet. For at imødegå disse trusler, har både arbejdspladser og offentlige myndigheder øget fokus på at informere medarbejdere og borgere om digital sikkerhed og hvordan man kan undgå at blive offer for it-kriminalitet. It-kriminalitet er ofte nøje planlagt, hvorfor det kan være svært at undgå at blive offer for it-kriminalitet, uanset hvor effektive sikkerhedsforanstaltninger, der er implementeret. Af denne grund, er det vigtigt, at lovgivningen følger udviklingen og dermed kan adressere nye former for kriminalitet. Gennem de sidste mange år er den danske straffelov blevet ændret for at fange kriminelle handlinger, der ikke kunne fanges af de allerede eksisterende bestemmelser. Straffeloven er blevet opdateret med bestemmelser om eksempelvis hacking, skimming, og databedrageri.³ Især databedrageri bliver begået med henblik på at opnå en økonomisk gevinst. Der findes dog andre

¹ NCIK, Årsrapport 2023

² Bilag 1

³ Straffelovens §§ 263, 301 og 279 a

berigelsesforbrydelser i straffeloven, som er tilstødende bestemmelsen om databedrageri, hvorfor det kan være svært at vurdere, hvornår bestemmelsen skal finde anvendelse.

1.1 Problemformulering

Formålet med dette projekt er at undersøge den gældende ret omkring databedrageri og de tilknyttede bestemmelser i straffeloven. Projektet vil undersøge, hvordan databedrageri kriminaliseres i straffeloven. Der vil hertil blive undersøgt, hvilke ligheder og forskelle der er mellem databedrageri og de tilstødende berigelsesforbrydelser i straffelovens kapitel 28 som bedrageri, pengeunderslæb og mandatsvig. Endelig vil projektet undersøge, hvad domstolene lægger vægt på, når de tiltaler eller dømmer for databedrageri fremfor bedrageri, pengeunderslæb og mandatsvig.

1.2 Afgrænsning

Dette projekt omhandler, hvordan databedrageri bliver kriminaliseret i straffeloven og hvordan samspillet er mellem de tilstødende bestemmelser i straffeloven. Der vil i denne henseende blive redegjort for databedrageri, bedrageri, pengeunderslæb og mandatsvig. Der vil udelukkende blive fokuseret på den danske straffelov og dansk retspraksis vedrørende de nævnte bestemmelser. Der vil af denne grund ikke blive inddraget retspraksis fra udlandet, eller bestemmelser fra andre landes love. Der vil altså blot blive inddraget retspraksis under dansk straffemyndighed. Der kan af denne grund blive inddraget domme, som har parter fra andre lande, men hvor gerningen har virkning for eller i Danmark.

De nævnte bestemmelser er en del af straffelovens kapitel 28 om formueforbrydelser. Andre bestemmelser fra samme kapitel, såsom tyveri, skyldnersvig og skimming, vil ikke blive behandlet dybdegående. De kan dog kort blive nævnt, såfremt det forekommer relevant for forståelsen af henholdsvis faktum i en domsafsigelse eller retstilstanden. Der vil ikke blive redegjort for bestemmelser fra andre kapitler i straffeloven end kapitel 28. Projektet indledes med en forklaring på baggrunden for bestemmelsen om databedrageri, for at forstå hvorfor bestemmelsen er relevant for dansk strafferet. Der vil dog ikke blive redegjort for baggrunden for bedrageri, pengeunderslæb eller mandatsvig.

1.3 Metode

Den retsdogmatiske metode analyserer og beskriver gældende ret.⁴ Dette projekt vil anvende den retsdogmatiske metode til at analysere og beskrive gældende ret med særligt fokus på, hvordan databedrageri kriminaliseres i straffeloven. Den retsdogmatiske metode vil endvidere blive anvendt til at undersøge samspillet mellem databedrageri og relaterede bestemmelser om økonomisk kriminalitet, herunder bedrageri, pengeunderslæb og mandatsvig. Databedrageri er en nyere bestemmelse sammenlignet med flere af de andre berigelsesforbrydelser i straffelovens kapitel 28. Af denne grund findes bestemmelsen ikke at være behandlet i den retsvidenskabelige litteratur i samme omfang, som bedrageri, pengeunderslæb og mandatsvig. Dette er følgelig årsagen til, at den anvendte retslitteratur i dette projekt primært henviser til Straffelovrådets betænkning fra 1985, 12. udgave af Kommenteret straffelov og 6. udgave af Strafferettens specielle del. Den primære anvendte retslitteratur bliver i mindre omfang suppleret af Hovedlinjer i erhvervsstrafferetten og Strafferettens almindelige del, som dog har samme forfatter som Strafferettens specielle del og Kommenteret straffelov. Der vil også blive inddraget videnskabelige artikler af henholdsvis Lasse Lund Madsen og Lars Bo Langsted. Det antages dog, at retslitteraturen ikke vil være tilstrækkeligt til at besvare projektets problemformulering.

Eftersom det kan antages, at retslitteraturen på området muligvis ikke vil være tilstrækkelig til at konkludere retstilstanden omkring databedrageri og dens anvendelse sammenlignet med de tilstødende bestemmelser i straffeloven, vil der blive foretaget en analyse af retspraksis på området. Der vil blive inddraget afgørelser, hvor en kriminel handling opfylder betingelserne for at anvende bestemmelsen om databedrageri efter straffelovens § 279 a. Der vil dog også blive inddraget domme omkring bedrageri, pengeunderslæb og mandatsvig, for at kunne besvare projektets problemformulering. Inddragelsen af domme inden for alle fire bestemmelser er med til at kortlægge anvendelsesområderne og hvor bestemmelserne adskiller sig fra hinanden. De inddragede domme er offentligt tilgængelige på sider som Karnov eller Anklagemyndighedens Vidensbase. Der vil desuden blive henvist til nyhedsartikler, som omtaler en domsafsigelse i en nyere sag, som endnu ikke er fundet tilgængelig på enten Karnov eller Anklagemyndighedens Vidensbase.

⁴ Munk-Hansen, Carsten: Retsvidenskabsteori 3. udgave, side 211

1.4 Baggrunden for bestemmelsen

Bestemmelsen om databedrageri blev indført ved lov nr. 229 af 6. juni 1985. Dette var en ændring af straffeloven, som byggede på Straffelovrådets betænkning nr. 1985/1032. Justitsministeriet anmodede Straffelovrådet om en udtalelse, som skulle redegøre for, om de allerede gældende bestemmelser i straffeloven var tilfredsstillende med henblik på forbrydelser foretaget med elektronisk databehandling, også kaldet datakriminalitet.⁵ Justitsministeriet lagde vægt på, at en række sager hos anklagemyndigheden og Politiet om datakriminalitet *”havde givet anledning til offentlig omtale og diskussion”*.⁶ Anklagemyndigheden var dog ikke af den opfattelse, at der havde været sager, som ikke kunne være omfattet af de øvrige bestemmelser i straffeloven.⁷ Straffelovrådet fandt det dog nødvendigt at indføre straffelovens § 279 a som en selvstændig bestemmelse i straffeloven. Begrundelsen for dette var, at når en forretningsmæssig arbejdsgang er automatiseret i sådan en grad, at der ikke er en enkeltperson, der handler på grundlag af urigtige oplysninger, vil det falde udenfor straffelovens § 279 om bedrageri. Dette gælder også tilfælde, hvor en person handler ud fra oplysninger fra et dataanlæg, men som følge af sin underordnede stilling, ikke kan sidestilles med at udøve en reel prøvelse af oplysningerne.⁸ I denne situation, vil personen blot gå ud fra hvad datamaten fortæller ham, uden at vurdere oplysningerne yderligere.

Straffelovens § 279 a om databedrageri kom altså til, fordi man fandt det nødvendigt, for at fange lovovertrædelser, der faldt udenfor for de øvrige bestemmelser, når elektronisk databehandling var indblandet. Dette vil medføre, at man ikke længere burde forholde sig til spørgsmålet om subsumptionen, idet straffelovens § 279 a om databedrageri herefter burde finde anvendelse, når en kriminel handling indebærer brug af elektronisk behandling eller manipulation af it-systemer.⁹

For at opnå forståelsen for bestemmelsen om databedrageri og de øvrige bestemmelser, vil der i det følgende afsnit blive foretaget en analyse af ordlyden af de forskellige relevante bestemmelser. Der vil dog først blive redegjort for straffelovens § 279 om bedrageri, da straffelovens § 279 a har en tilknytning til denne. Der indgår væsentlige forskelle i netop de to bestemmelser, men lovteknisk er straffelovens § 279 a bygget op omkring bedrageribestemmelsen i straffelovens § 279.¹⁰

⁵ KBET 1985 nr. 1032 Straffelovrådets betænkning om datakriminalitet, side 5

⁶ KBET 1985 nr. 1032 Straffelovrådets betænkning om datakriminalitet, side 5

⁷ KBET 1985 nr. 1032 Straffelovrådets betænkning om datakriminalitet, side 5

⁸ KBET 1985 nr. 1032 Straffelovrådets betænkning om datakriminalitet, side 47

⁹ KBET 1985 nr. 1032 Straffelovrådets betænkning om datakriminalitet, side 50 og 83 under § 280

¹⁰ Langsted, Lars Bo & Langsted, Peter Helbo: Hovedlinjer i erhvervsstrafferetten 8. udgave, side 107

2 Analyse af straffelovens §§ 279, 279 a, 278 og 280

2.1 Bedrageri – Straffelovens § 279

Bedrageri er reguleret i straffelovens § 279 og har følgende ordlyd:

”For bedrageri straffes den, som, for derigennem at skaffe sig eller andre uberettiget vinding, ved retsstridigt at fremkalde, bestyrke eller udnytte en vildfarelse bestemmer en anden til en handling eller undladelse, hvorved der påføres denne eller nogen, for hvem handlingen eller undladelsen bliver afgørende, et formuetab.”¹¹

Bestemmelsen består af flere elementer som skal være til stede, før der kan blive straffet for bedrageri efter straffelovens § 279. Disse elementer vil blive behandlet enkeltvis i følgende afsnit.

2.1.1 Vildfarelse

En af grundbetingelserne for at anvende straffelovens § 279 er, at den forurettede befinder sig i en vildfarelse. Dette kræver, at der indgår en menneskelig forestilling.¹² Hvis der derimod er tale om manipulation med it-systemer, vil straffelovens § 279 ikke finde anvendelse, da et menneske ikke er indblandet. Det fremgår yderligere af bestemmelsen, at vildfarelsen skal være fremkaldt, bestyrket eller udnyttet af gerningsmanden. Det kan eksempelvis være tilfældet, når gerningsmanden fremsætter urigtige oplysninger, men det er også aktuelt ved aktive fortielser.¹³ I forbindelse med fremkaldelsen, bestyrkelsen eller udnyttelsen af forurettedes vildfarelse, skal gerningsmanden have påvirket vedkommende til at handle på sådan en måde, at der foreligger en tabsvoldende disposition. Der er altså et krav om årsagssammenhæng mellem vildfarelsen og den tabsvoldende disposition.¹⁴ Vildfarelsen er gerningsmandens middel til at påvirke den anden part, og af denne grund vil vildfarelsen være bestemmende. Dette betyder, at den anden part ikke ville have foretaget den pågældende handling, hvis gerningsmandens adfærd havde været en anden.¹⁵ Dette indebærer desuden, at gerningsmandens adfærd skal have foreligget inden eller samtidig med den forurettedes disposition.¹⁶

¹¹ Straffelovens § 279

¹² Elholm, Thomas m.fl.: Kommenteret straffelov - Speciel del 12. udgave, side 683

¹³ Elholm, Thomas m.fl.: Kommenteret straffelov - Speciel del 12. udgave, side 684

¹⁴ Elholm, Thomas m.fl.: Kommenteret straffelov - Speciel del 12. udgave, side 684

¹⁵ Waaben, Knud: Strafferettens specielle del 6. udgave, side 151

¹⁶ Elholm, Thomas m.fl.: Kommenteret straffelov - Speciel del 12. udgave, side 685

2.1.2 Formuetab

Det er yderligere en betingelse, at der er indtrådt et formuetab hos den forurettede. Dette kan både bestå i en formindskelse af aktiver, eller en forøgelse af passiver.¹⁷ Begrebet ”formuetab” fortolkes udvidende i strafferetten.¹⁸ Dette betyder, at der også er indtrådt et formuetab, når der er en væsentlig risiko for et tab hos forurettede. Dette blev fastlagt i en dom tilbage fra 1957 om underslæb og tyveri, men som ligeledes er gældende for andre berigelsesforbrydelser, jf. U.1957.649/2 Ø. Fortolkningen set i henhold til bedrageri, ses blandt andet i TfK2019.1394 Ø, hvor tiltalte blev dømt for bedrageri og dokumentfalsk. Tiltalte havde underskrevet lånedokumenter i sin kones navn, så hun fremstod som medunderskriver. Långiverne var dermed bragt i en vildfarelse om, at tiltalte og tiltaltes kone indgik aftaler om lån i forening. Byretten og landsretten mente herved, at långiverne led et tab eller var i væsentlig risiko for at lide et tab og formuetabet var dermed indtrådt. Endvidere skal formuetabet være påført den vildledte, eller nogen hvor handlingen eller undladelsen bliver afgørende.¹⁹ Sidstnævnte henvender sig til situationer, hvor den vildledte handler på tablidendes vegne, eksempelvis gennem en fuldmagt.²⁰

2.1.3 Forsæt

Straffelovens § 279 er en berigelsesforbrydelse og kræver, at der er handlet med forsæt til alle dele af gerningsindholdet.²¹ Alle de almindelige grader af forsæt er gældende, herunder direkte forsæt, sandsynlighedsforsæt og dolus eventualis.²² Ansvarer er dog udelukket, hvis den pågældende har været klar over, at forurettede befandt sig i en vildfarelse, men at denne vildfarelse ikke har været bestemmende for modpartens disposition.²³

2.1.4 Fuldbrydelse

Bedrageri efter straffelovens § 279 er fuldbrydet, når formuetabet eller væsentlig risiko herfor er indtrådt.²⁴

¹⁷ Elholm, Thomas m.fl.: Kommenteret straffelov - Speciel del 12. udgave, side 686

¹⁸ Elholm, Thomas m.fl.: Kommenteret straffelov - Speciel del 12. udgave, side 686

¹⁹ Elholm, Thomas m.fl.: Kommenteret straffelov - Speciel del 12. udgave, side 688

²⁰ Elholm, Thomas m.fl.: Kommenteret straffelov - Speciel del 12. udgave, side 688

²¹ Elholm, Thomas m.fl.: Kommenteret straffelov - Speciel del 12. udgave, side 690

²² Elholm, Thomas m.fl.: Kommenteret straffelov - Speciel del 12. udgave, side 690

²³ Elholm, Thomas m.fl.: Kommenteret straffelov - Speciel del 12. udgave, side 690

²⁴ Elholm, Thomas m.fl.: Kommenteret straffelov - Speciel del 12. udgave, side 691

2.1.5 Strafferammen

Bedrageri efter straffelovens § 279 straffes med fængsel indtil 1 år og 6 måneder, jf. straffelovens § 285, stk. 1. Straffen kan dog stige til fængsel indtil 8 år ved særligt grov beskaffenhed, jf. straffelovens § 286, stk. 2.

2.2 Databedrageri - Straffelovens § 279 a

Databedrageri er reguleret i straffelovens § 279 a og har følgende ordlyd:

”For databedrageri straffes den, som for derigennem at skaffe sig eller andre uberettiget vinding retsstridigt ændrer, tilføjer eller sletter oplysninger eller programmer til elektronisk databehandling eller i øvrigt retsstridigt søger at påvirke resultatet af sådan databehandling.”²⁵

Bestemmelsen består af to led, som vil blive behandlet hver for sig i følgende afsnit.

2.2.1 Straffelovens § 279 a, 1. led

Straffelovens § 279 a, 1. led kriminaliserer den situation, hvor gerningsmanden retsstridigt ændrer, tilføjer eller sletter oplysninger eller programmer til elektronisk databehandling. Det, at en gerningsmand retsstridigt ændrer oplysninger eller programmer, vil kunne dække de fleste forhold. Dette kan eksempelvis være tilfældet, når gerningsmanden misbruger sin adgang til et it-system og herved ændrer oplysninger, så der overføres et beløb til vedkommende.²⁶ Man har dog valgt at supplere bestemmelsen med ”tilføjer” og ”sletter” for tydelighedens skyld.²⁷ Der er tale om sletning, når gerningsmanden vælger at slette oplysninger eller programmer helt eller delvist.²⁸ Som nævnt, vil der også være tale om databedrageri efter 1. led, når man tilføjer oplysninger eller programmer. Det kan eksempelvis være tilfældet, når gerningsmanden indfører et supplerende program i et allerede eksisterende dataanlæg.²⁹

2.2.1.1 Oplysninger og programmer

²⁵ Straffelovens § 279 a

²⁶ Elholm, Thomas m.fl.: Kommenteret straffelov - Speciel del 12. udgave, side 693

²⁷ KBET 1985 nr. 1032 Straffelovrådets betænkning om datakriminalitet, side 80

²⁸ Elholm, Thomas m.fl.: Kommenteret straffelov - Speciel del 12. udgave, side 693

²⁹ KBET 1985 nr. 1032 Straffelovrådets betænkning om datakriminalitet, side 81

Det fremgår af bestemmelsen, at indgrebet rettes mod oplysninger og programmer. Der er dog ingen definition af, hvad det indebærer, hverken i straffeloven eller i betænkning nr. 1985/1032. Det kan dog antages, at dette indebærer grundelementer i en computerbehandling, nemlig materiale af informationer, som vil være oplysninger, men også det programmel som er indlagt, der håndterer behandlingen af oplysninger, som altså er programmet.³⁰

2.2.1.2 Elektronisk databehandling

Endelig fremgår det af straffelovens § 279 a, 1. led, at der skal være tale om en elektronisk databehandling. Dette begreb er ej heller beskrevet i lovgivningen. Begrebet er dog fortolket i praksis, og gælder alt fra computere, hæveautomater, telefoner, transaktioner m.m. I U.2005.666 H blev tiltalte fundet skyldig i databedrageri ved at have udstedt checks til sig selv gennem elektroniske transaktioner. I U.2014.1688 V blev tiltalte fundet skyldig i databedrageri ved at benytte dankortterminaler til at overføre store pengebeløb. Disse afgørelser vil blive uddybet yderligere nedenfor. I en nyere afgørelse fra februar 2024 blev tiltalte dømt for groft databedrageri i byretten, for at foretage autogenererede afspilninger på streamningstjenester over en årrække.³¹ Dommen blev dog anket til landsretten. Eksemplerne er mange, og der findes endnu ikke en afgræsning af hvad elektronisk databehandling præcist indebærer.

2.2.2 Straffelovens § 279 a, 2. led

Straffelovens § 279 a, 2. led kriminaliserer de tilfælde, hvor gerningsmanden retsstridigt søger at påvirke resultatet af en databehandling. Denne del af bestemmelsen er en del bredere og generel formuleret end 1. led. Den forsøger at fange forhold, hvor gerningsmanden ikke selv ændrer, tilføjer eller sletter oplysninger eller programmer.³² Dette vil eksempelvis være tilfældet, når man ændrer oplysninger som en anden person senere skal indtaste, i stedet for at gribe ind i selve den elektroniske databehandling.³³

Bestemmelsens to led består altså af to forskellige formuleringer og forsøger at fange forskellige kriminelle handlinger. Der findes dog også elementer, som skal være gældende for § 279 a som helhed, før der er tale om databedrageri. Dette vil blive behandlet i følgende afsnit.

³⁰ Waaben, Knud: Strafferettens specielle del 6. udgave, side 161

³¹ Mand dømt for millionsvindel med streaming, TV2

³² Langsted, Lars Bo & Langsted, Peter Helbo: Hovedlinjer i erhvervsstrafferetten 8. udgave, side 109

³³ KBET 1985 nr. 1032 Straffelovrådets betænkning om datakriminalitet, side 81

2.2.3 Fuldbyrkelse

Fuldbyrðelsesmomentet ved straffelovens § 279 a forekommer tidligere end hos andre berigelsesforbrydelser i straffelovens kapitel 28. Databedrageri er fuldbyrðet, når gerningsmanden foretager den pågældende handling.³⁴ Dette skyldes, at det kan være vanskeligt at fastslå, hvornår et indgreb og databehandling har ført til fuldbyrðet vinding og tab.³⁵ Dette indikerer også at, i henhold til bestemmelsens ordlyd, der ikke kan være tale om forsøg på databedrageri, som der kan være i tilfælde af bedrageri. Om domstolene rent faktisk tager hensyn til bestemmelsens fremrykkede fuldbyrðelsesmoment, vil blive undersøgt nedenfor i afsnit 4.2

Derudover, er der intet udtrykkeligt krav om, at der skal være indtrådt et formuetab hos den forurettede. Af denne grund ligger fuldbyrðelsesmomentet ikke, når der er indtrådt et formuetab eller risiko herfor, som er tilfældet ved bedrageri efter straffelovens § 279.³⁶

Dette betyder, at straffelovens § 279 a, 1. led er fuldbyrðet, når gerningsmanden med det fornødne berigelsesforsæt ændrer, tilføjer eller sletter oplysninger eller programmer, og hvor handlingen fører til en uberettiget vinding uden at gerningsmanden foretager sig yderligere.³⁷ Straffelovens § 279 a, 2. led er fuldbyrðet, når der foretages handlinger som ikke er omfattet af 1. led, og når der er forsæt til at påvirke en databehandling.³⁸

2.2.4 Forsæt

Straffelovens § 279 a er ligeledes en berigelsesforbrydelse og som nævnt ovenfor i afsnit 2.2.3, kræves der berigelsesforsæt før den pågældende handling er fuldbyrðet. Som ved straffelovens § 279 er alle de almindelige forsætsformer gældende, herunder direkte forsæt, sandsynlighedsforsæt og dolus eventualis. Dette er et subjektivt krav, som er opfyldt, når gerningsmanden har handlet for at skaffe sig eller andre en uberettiget vinding.³⁹ At der ikke er et udtrykkeligt krav om et formuetab hos

³⁴ Elholm, Thomas m.fl.: Kommenteret straffelov - Speciel del 12. udgave, side 694

³⁵ Waaben, Knud: Strafferettens specielle del 6. udgave, side 162

³⁶ Elholm, Thomas m.fl.: Kommenteret straffelov - Speciel del 12. udgave, side 694

³⁷ Elholm, Thomas m.fl.: Kommenteret straffelov - Speciel del 12. udgave, side 694

³⁸ Elholm, Thomas m.fl.: Kommenteret straffelov - Speciel del 12. udgave, side 694

³⁹ Waaben, Knud: Strafferettens specielle del 6. udgave, side 113

den forurettede i straffelovens § 279 a gør ingen forskel for berigelsesforsættet, men blot for fuldbyrdelsesmomentet, som beskrevet tidligere.⁴⁰

2.2.5 Strafferammen

Som gældende for bedrageri, er strafferammen for databedrageri fængsel indtil 1 år og 6 måneder, jf. straffelovens § 285, stk. 1 og fængsel indtil 8 år ved særligt grov beskaffenhed, jf. straffelovens § 286, stk. 2.

2.3 Underslæb – Straffelovens § 278, stk. 1

Underslæb er reguleret i straffelovens § 278, stk. 1 og har følgende ordlyd:

”For underslæb straffes den, som for derigennem at skaffe sig eller andre uberettiget vinding

- 1) tilegner sig en fremmed rørlig ting, der er i hans varetægt, uden at forholdet falder ind under § 277,*
- 2) fragår modtagelsen af pengelån eller andet lån til eje eller af en ydelse, for hvilken der skal svares vederlag,*
- 3) uretmæssigt forbruger ham betroede penge, selv om han ikke var forpligtet til at holde disse afsondrede fra sin egen formue.”⁴¹*

Bestemmelsen består altså af tre former for underslæb. I dette projekt vil nr. 3 blot blive behandlet, da nr. 1 og nr. 2 ikke forekommer relevant for dette projekt.

Straffelovens § 278, stk. 1, nr. 3 regulerer pengeunderslæb. Som det ses ved andre berigelsesforbrydelser, er der flere elementer som skal være til stede, før der kan straffes for pengeunderslæb. Disse betingelser vil blive behandlet hver for sig i følgende afsnit.

2.3.1 Betroede penge

Dispositionen skal vedrøre penge og disse penge skal være betroet den pågældende, før der kan straffes efter straffelovens § 278, stk. 1, nr. 3.⁴² Der eksisterer ingen tydelig definition af ”betroede

⁴⁰ Elholm, Thomas m.fl.: Kommenteret straffelov - Speciel del 12. udgave, side 694

⁴¹ Straffelovens § 278

⁴² Elholm, Thomas m.fl.: Kommenteret straffelov - Speciel del 12. udgave, side 679

penge” i straffeloven eller i forarbejderne. Det vil normalt derimod blive vurderet ud fra den pågældende aftale, om der er tale om betroede penge.⁴³ Der vil eksempelvis ikke være tvivl om, at der er tale om betroede penge, hvis det er aftalt, at pengene skal være afholdt fra modtagerens egen formue, eller hvis de anbringes i en lukket konvolut.⁴⁴ Det skal dog bemærkes, at der stadig er tale om pengeunderslæb, når pengene ikke er afsondret fra den pågældendes formue. Bestemmelsen er især anvendt ved situationer inden for ansættelsesforhold, hvor gerningsmanden i kraft af sin stilling, har kunne disponere over de betroede penge.⁴⁵

2.3.2 Uretmæssigt forbrug

En anden betingelse, som skal være opfyldt, før der kan dømmes efter straffelovens § 278, stk. 1 nr. 3 er, at de betroede penge skal være forbrugt uretmæssigt. Det er altså ikke tilstrækkeligt at kigge på forbruget som en isoleret begivenhed, da det ikke er ethvert forbrug, som vil være omfattet af bestemmelsen.⁴⁶ Der vil typisk være tale om et uretmæssigt forbrug, hvis gerningsmanden bruger betroede penge og ikke senere kan opfylde sin forpligtelse, som vedkommende har påtaget sig ved betroelsen, eller hvis der er væsentlig risiko for at forpligtelsen ikke kan opfyldes.⁴⁷

Der vil også være tale om uretmæssigt forbrug, hvis de betroede penge stadig findes på vedkommendes konto og at han i denne henseende har besluttet sig for at beholde pengene.⁴⁸ Der vil i dette tilfælde være tale om pengeunderslæb, hvis gerningsmanden i denne forbindelse afgiver en urigtig regnskabsaflæggelse, idet han tilkendegiver, at den anden ikke tilkommer et større beløb end der fremgår af opgørelsen.⁴⁹ Gerningsmanden opnår altså en uberettiget vinding.

Strafansvaret findes dog ikke at være pålagt en virksomhed, men enkeltpersoner, som har et særligt ansvar for en beholdning og en faktisk mulighed for at råde over beholdningen, så en disposition kan siges at være et forbrug.⁵⁰ En bank der er betroet penge, vil dermed ikke kunne blive pålagt strafansvar efter straffelovens § 278, stk. 1, nr. 3, da de typisk ikke ville kunne foretage et uretmæssigt forbrug.⁵¹ Det skal hertil bemærkes, at udtrykket ”forbrug” ikke skal forstås i en traditionel forstand. Det handler

⁴³ Elholm, Thomas m.fl.: Kommenteret straffelov - Speciel del 12. udgave, side 679

⁴⁴ Elholm, Thomas m.fl.: Kommenteret straffelov - Speciel del 12. udgave, side 679

⁴⁵ Elholm, Thomas m.fl.: Kommenteret straffelov - Speciel del 12. udgave, side 680

⁴⁶ Elholm, Thomas m.fl.: Kommenteret straffelov - Speciel del 12. udgave, side 681

⁴⁷ Elholm, Thomas m.fl.: Kommenteret straffelov - Speciel del 12. udgave, side 681

⁴⁸ Waaben, Knud: Strafferettens specielle del 6. udgave, side 142

⁴⁹ Waaben, Knud: Strafferettens specielle del 6. udgave, side 142

⁵⁰ KBET 1985 nr. 1032 Straffelovrådets betænkning om datakriminalitet, side 51

⁵¹ KBET 1985 nr. 1032 Straffelovrådets betænkning om datakriminalitet, side 51

ikke om, hvordan gerningsmanden egentlig forbruger betroede pengene, eksempelvis afbetaling af gæld eller varer, men at pengene er fjernet fra det betroede beløb.⁵²

2.3.3 Fuldbgyrdelse

Straffelovens § 278, stk. 1, nr. 3 er fuldbgyrdet når de betroede penge er forbrugt og man herved ikke kan opfylde sin forpligtelse, eller ved beslutningen om at beholde pengene.⁵³

2.3.4 Forsæt

Pengeunderslæb er også en berigelsesforbrydelse og der kræves hermed forsæt til alle dele af gerningsindholdet, før der kan dømmes efter straffelovens § 278, stk. 1, nr. 3.⁵⁴ Som ved de andre gennemgåede bestemmelser, gælder alle tre former for forsæt. Berigelsesforsættet vil typisk være til stede, når gerningsmanden har indset, at han udsætter forurettede for en væsentlig tabsrisiko.⁵⁵

2.3.5 Strafferammen

Hvad angår strafferammen for pengeunderslæb, gør det samme sig gældende som for bedrageri og databedrageri. Strafferammen for pengeunderslæb er ligeledes fængsel indtil 1 år og 6 måneder, jf. straffelovens § 285, stk. 1 og fængsel indtil 8 år ved grovere tilfælde, jf. straffelovens § 286, stk. 2.

2.4 Mandatsvig - Straffelovens § 280

Mandatsvig er reguleret i straffelovens § 280 og har følgende ordlyd:

”For mandatsvig straffes, for så vidt forholdet ikke falder ind under §§ 276-279 a, den, som for derigennem at skaffe sig eller andre uberettiget vinding påfører en anden formuetab

- 1) ved misbrug af en for ham skabt adgang til at handle med retsvirkning for denne eller*
- 2) ved i et formueanliggende, som det påhviler ham at varetage for den anden, at handle mod dennes tarv.”*⁵⁶

Der findes altså to typer af mandatsvig, som vil blive behandlet enkeltvis i følgende afsnit.

⁵² KBET 1985 nr. 1032 Straffelovrådets betænkning om datakriminalitet, side 52

⁵³ Elholm, Thomas m.fl.: Kommenteret straffelov - Speciel del 12. udgave, side 682

⁵⁴ Elholm, Thomas m.fl.: Kommenteret straffelov - Speciel del 12. udgave, side 681

⁵⁵ Elholm, Thomas m.fl.: Kommenteret straffelov - Speciel del 12. udgave, side 681

⁵⁶ Straffelovens § 280

2.4.1 Straffelovens § 280, nr. 1

Straffelovens § 280, nr. 1 handler om de tilfælde, hvor der er tale om et legitimationsmisbrug uden, at gerningsmanden har været forpligtet til at varetage en andens tarv.⁵⁷ Bestemmelsen omfatter de situationer, hvor gerningsmanden har adgang til at handle med retsvirkning for en anden. Det kan eksempelvis være, hvis gerningsmanden benytter en blankofuldmagt, som han har modtaget ved en fejltagelse.⁵⁸ Hvis der derimod er tale om en stillingsfuldmagt, vil bestemmelsen ikke blive anvendt.⁵⁹ Dette afhænger dog af, om gerningsmanden beholder pengene. Det er mest væsentlig for bestemmelsen, at gerningsmanden har haft adgang til at handle med retsvirkning for en anden. Der stilles ingen særlige krav til retsgrundlaget, og det er dermed uden betydning, om adgangen er begrundet i lov, aftale eller en repræsentationsbeføjelse.⁶⁰

2.4.2 Straffelovens § 280, nr. 2

Straffelovens § 280, nr. 2 er ligeledes et legitimationsmisbrug, men også et tillidsbrud, da gerningsmanden har været forpligtet til at varetage en andens tarv, jf. straffelovens § 280, nr. 2. Som ved straffelovens § 280, nr. 1, er det uden betydning, om adgangen er begrundet i lov, aftale eller en repræsentationsbeføjelse.⁶¹ Bestemmelsen bliver typisk anvendt, når der er tale om et misbrug af stillingen som direktør for et aktieselskab, eller misbrug af stillingen som eksempelvis advokat, fuldmægtig eller værge for en anden.⁶² Hvis svigen foregår over for den person, som gerningsmanden varetager tarv for, vil der dog i nogle tilfælde ikke være tale om mandatsvig, men bedrageri efter straffelovens § 279, jf. U.1981.13 H. Dommen omhandler tiltalte, som var daglig leder af en musikforretning, hvor han havde formået at få en vinduespudser til at rengøre vinduerne i tiltaltes private bolig og herefter påfører forretningen udgifterne uden specifikation på regningen til forretningen. Hvis der hertil er tale om en disposition, der ligger uden for virksomheden og ledelsens beføjelse, eksempelvis forbrug af betroede penge til private udgifter, vil der foreligge underslæb og ikke mandatsvig.⁶³ Hvis dispositionen objektivt synes at være inden for stillingens almindelige beføjelse, vil der være tale om mandatsvig efter straffelovens § 280, nr. 2.⁶⁴

⁵⁷ Elholm, Thomas m.fl.: Kommenteret straffelov - Speciel del 12. udgave, side 697

⁵⁸ Elholm, Thomas m.fl.: Kommenteret straffelov - Speciel del 12. udgave, side 697

⁵⁹ Elholm, Thomas m.fl.: Kommenteret straffelov - Speciel del 12. udgave, side 697

⁶⁰ Elholm, Thomas m.fl.: Kommenteret straffelov - Speciel del 12. udgave, side 697

⁶¹ Elholm, Thomas m.fl.: Kommenteret straffelov - Speciel del 12. udgave, side 697

⁶² Elholm, Thomas m.fl.: Kommenteret straffelov - Speciel del 12. udgave, side 698

⁶³ Elholm, Thomas m.fl.: Kommenteret straffelov - Speciel del 12. udgave, side 699

⁶⁴ Elholm, Thomas m.fl.: Kommenteret straffelov - Speciel del 12. udgave, side 699

De to former for mandatsvig i straffelovens § 280, nr. 1 og nr. 2 forsøger altså at fange forskellige gerninger. Der er dog også elementer som skal være opfyldt, uanset om forholdet falder under bestemmelsens nr. 1 eller nr. 2. Fælleselementerne vil blive beskrevet i følgende afsnit.

2.4.3 Subsidiær bestemmelse

Straffelovens § 280 finder kun anvendelse, hvis straffelovens §§ 276-279 a ikke kan finde anvendelse. Hvis gerningsindholdet både har karakter af eksempelvis databedrageri og mandatsvig, vil der i almindelighed blive straffet for databedrageri efter § 279 a i straffeloven, da man ikke kan blive straffet for den samme berigelse mere end én gang.⁶⁵

2.4.4 Fuldbyrkelse

Mandatsvig efter straffelovens § 280 er fuldbyrdet, når formuetabet er indtrådt, eller når der er fremkaldt en væsentlig risiko for et formuetab og gerningsmanden dermed har opnået en uberettiget vinding.⁶⁶

2.4.5 Forsæt

Mandatsvig er, som allerede bekendt, en berigelsesforbrydelse, og der kræves dermed et berigelsesforsæt.⁶⁷ Som gældende ved de andre berigelsesforbrydelser, gælder alle tre former for forsæt. Foreligger der ikke et fornødent berigelsesforsæt, kan en kriminel handling straffes efter straffelovens § 299.⁶⁸ Denne bestemmelse vil dog ikke blive uddybet yderligere i dette projekt.

2.4.6 Strafferammen

Strafferammen for mandatsvig er tilsvarende bedrageri, databedrageri og pengeunderslæb. Straffen for mandatsvig er ligeledes fængsel indtil 1 år og 6 måneder, jf. straffelovens § 285, stk. 1 og fængsel indtil 8 år ved grovere tilfælde, jf. straffelovens § 286, stk. 2.

⁶⁵ Elholm, Thomas m.fl.: Kommenteret straffelov - Speciel del 12. udgave, side 700

⁶⁶ Elholm, Thomas m.fl.: Kommenteret straffelov - Speciel del 12. udgave, side 701

⁶⁷ Elholm, Thomas m.fl.: Kommenteret straffelov - Speciel del 12. udgave, side 700

⁶⁸ Elholm, Thomas m.fl.: Kommenteret straffelov - Speciel del 12. udgave, side 700

3 Sammenligning af bestemmelsernes ordlyd

I de foregående afsnit er de forskellige relevante bestemmelsers ordlyd blevet gennemgået. I det følgende afsnit, vil der blive foretaget en analyse af de væsentlige forskelle i deres ordlyd, for at kunne konkludere, hvordan straffelovens §§ 279, 278, stk. 1, nr. 3 og 280 afgrænser sig fra straffelovens § 279 a, samt at identificere de ligheder, der findes mellem bestemmelserne. Herefter vil der blive foretaget en analyse af, hvordan retspraksis forholder sig til bestemmelserne.

3.1 Databedrageri og bedrageri

Som nævnt, er databedrageri reguleret i straffelovens § 279 a og bedrageri er reguleret i straffelovens § 279. Eftersom databedrageri har en tilknytning til bedrageri, jf. afsnit 1.4, er der væsentlige forskelle, som har afgørende betydning for, om domstolene dømmer gerningsmanden for enten bedrageri eller databedrageri.

En af de mest afgørende forskelle mellem bedrageri og databedrageri, er, at der ved bedrageri indgår et krav om en vildfarelse hos den forurettede. Dermed skal et menneskeligt led skal være indblandet, jf. straffelovens § 279. Det vil sige, at så længe den kriminelle handling indebærer et menneske, som er blevet vildledt, vil straffelovens § 279 finde anvendelse. Det skal hertil bemærkes, at manipulation af it-systemer ikke resulterer i anvendelse af straffelovens § 279, idet der ikke er et menneskeligt led involveret. I disse tilfælde vil straffelovens § 279 a finde anvendelse. I tilfælde af salg på onlinesider, som eksempelvis Marketplace eller DBA, vil der dog ikke være tale om databedrageri, da der sidder et menneske på den anden side af transaktionen, og dermed er et menneskeligt element indblandet, jf. U.2016B.343. Bedrageri kan altså forekomme i flere forskellige situationer, hvor databedrageri kun ses i situationer, hvor elektronisk databehandling er involveret, jf. afsnit 2.2.1.2, hvilket typisk vil begrænse sig til situationer med automater, computere og internettet. Ved køb over internettet ved uberettiget brug af andres kortoplysninger, vil der typisk være tale om databedrageri, jf. U.2016B.343. Situationen er omfattet af straffelovens § 279 a, da handlen ikke indgås med et menneske. Der vil oftest være tale om en automatiseret proces, og sælgeren retter sig blot efter den handel, som fremgår af virksomhedens it-system, jf. U.2016B.343. Sælgeren prøver altså ikke oplysningernes nærmere korrekthed.

En anden bemærkelsesværdig forskel mellem bedrageri og databedrageri, er fuldbyrdelsesmomentet. Som nævnt tidligere, er bedrageri fuldbyrdet, når formuetabet er indtrådt eller en væsentlig risiko

herfor er til stede, jf. afsnit 2.1.4. Dette er typisk for berigelsesforbrydelser i straffelovens kapitel 28 om formueforbrydelser. Databedrageri er derimod fuldbyrdet, når selve dispositionen er foretaget, jf. afsnit 2.2.3. Straffelovens § 279 a er altså udformet med et fremrykket fuldbyrdelsesmoment, jf. U.2016B.343. Det skal hertil bemærkes, at der ved databedrageri ikke er et krav om et formuetab, som er tilfældet ved bedrageri, jf. afsnit 2.2.3.

Om der er et menneskeligt led, som befinder sig i en vildfarelse, eller om et it-system er blevet manipuleret, er altså afgørende for om man bør anvende straffelovens § 279 eller straffelovens § 279 a.

3.2 Databedrageri og pengeunderslæb

En væsentlig forskel mellem straffelovens § 279 a og straffelovens § 278, stk. 1, nr. 3, er, at pengeunderslæb indeholder et krav om betroede penge og at disse penge skal være forbrugt uretmæssigt, jf. afsnit 2.3.2. Det ses, at der ikke eksisterer en tydelig definition af betroede penge, og det dermed kommer an på den pågældende aftale og situation. At pengene er forbrugt uretmæssigt, vurderes ud fra, om vedkommende kan opfylde sin forpligtelse, som han har påtaget sig ved betroelsen, jf. afsnit 2.3.2. Hvad angår databedrageri, er kravet, at der skal være tale om elektronisk databehandling og manipulation af it-systemer, som det også ses i sammenligningen mellem bedrageri og databedrageri. Det vil af denne grund være oplagt at antage, at straffelovens § 279 a vil blive anvendt frem straffelovens § 278, stk. 1, nr. 3, hvis pengeunderslæbet bliver begået ved hjælp af it-systemer. Om dette egentlig er tilfældet i praksis, vil blive forsøgt afklaret i afsnit 6.2.

En yderligere forskel, som er værd at bemærke, er igen fuldbyrdelsestidspunktet. Databedrageri har, som nævnt tidligere, et fremrykket fuldbyrdelsesmoment, jf. afsnit 2.2.3. Pengeunderslæb er derimod fuldbyrdet, når betroede penge er uretmæssigt forbrugt og vedkommende dermed ikke kan opfylde sin forpligtelse, eller ved beslutningen om at beholde pengene, jf. afsnit 2.3.3. Sidstnævnte kan dog være svært at bevise i praksis.

3.3 Databedrageri og mandatsvig

Mandatsvig adskiller sig fra databedrageri, men også de andre bestemmelser, ved at være en subsidieret bestemmelse. Den anvendes altså udelukkende, hvis straffelovens §§ 276-279 a ikke kan finde anvendelse, jf. afsnit 2.4.3. Det er endvidere et krav, at gerningsindholdet indebærer et

legitimationsmisbrug eller et legitimationsmisbrug og et tillidsbrud før straffelovens § 280, nr. 1 eller 2 kan finde anvendelse, jf. afsnit 2.4.1 og 2.4.2. Gerningsmanden har altså enten fået adgang til midlerne, eksempelvis gennem en fuldmagt, eller været forpligtet til at forvalte midler som tilhører en anden. Dette er altså ikke krav for at anvende straffelovens § 279 a om databedrageri.

Derudover er der endnu engang en forskel på fuldbyrdelsestidspunktet. Databedrageri er, som nævnt i de foregående afsnit, fuldbyrdet når gerningsmanden foretager den kriminelle handling med et fornødent forsæt. Mandatsvig er derimod fuldbyrdet, når formuetabet er indtrådt, eller når der er fremkaldt en væsentlig risiko herfor, jf. afsnit 2.4.4.

3.4 Ligheder mellem databedrageri og de tilstødende bestemmelser

De foregående afsnit har fokuseret på forskelle mellem databedrageri og de tilstødende bestemmelser i straffelovens kapitel 28. Der er dog endvidere flere ligheder blandt alle fire bestemmelser. For at undgå gentagelser, vil disse ligheder blive beskrevet samlet i følgende afsnit.

Alle fire bestemmelser er berigelsesforbrydelser og findes i straffelovens kapitel 28 om formueforbrydelser. Dette indebærer, at man ved handlingen sigter efter en uberettiget vinding for sig selv eller andre. Hertil kræver de fire bestemmelser, at der ved handlingen er et fornødent berigelsesforsæt til alle led i gerningsindholdet. Alle tre grader af forsæt er gældende. Der findes dog ikke en generel definition af, hvad forsæt er i den danske lovgivning.⁶⁹ Fastlæggelsen af begrebet er derfor fundet i retspraksis og juridisk litteratur.⁷⁰ Direkte forsæt indebærer, at gerningsmanden har viden om, at gerningsmomenterne foreligger, eller har til hensigt at følgen indtræder.⁷¹ Sandsynlighedsforsæt indebærer, at gerningsmanden har fundet det mere sandsynligt end usandsynligt, at gerningsmomenterne foreligger, eller at følgen indtræder.⁷² Dolus eventualis kaldes også eventualitetsforsæt, og indebærer at gerningsmanden finder det muligt, at gerningsmomenterne foreligger, eller at følgen indtræder, og accepterer hertil, hvis dette er tilfældet.⁷³

⁶⁹ Elholm, Thomas & Baumbach, Trine: Strafferettens almindelige del – 2. udgave, side 173

⁷⁰ Elholm, Thomas & Baumbach, Trine: Strafferettens almindelige del – 2. udgave, side 173

⁷¹ Elholm, Thomas & Baumbach, Trine: Strafferettens almindelige del – 2. udgave, side 174

⁷² Elholm, Thomas & Baumbach, Trine: Strafferettens almindelige del – 2. udgave, side 174

⁷³ Elholm, Thomas & Baumbach, Trine: Strafferettens almindelige del – 2. udgave, side 174

Derudover ses det, at alle fire bestemmelser besidder den samme strafferamme, jf. straffelovens §§ 285, stk. 1 og 286, stk. 2. Straffen er altså fængselsstraf med en varighed på enten indtil 1 år og 6 måneder, eller indtil 8 år ved grovere tilfælde. Hvis gerningsindholdet derimod er af mindre strafværdighed, eksempelvis hvis formuetabet er af ringe betydning, vil straffen være bødestraf og ikke frihedsstraf, jf. straffelovens § 287, stk. 1, 1. pkt. I andre formildende tilfælde kan straffen bortfalde, jf. straffelovens § 287, stk. 1, 2. pkt.

3.5 Delkonklusion

Der er altså flere ligheder og forskelle mellem databedrageri og de tilstødende bestemmelsers ordlyd i straffeloven. De væsentlige forskelle findes i gerningsindholdet, udførelsen af den kriminelle handling og hvornår fuldbyrdelsen forekommer. Lighederne har udgangspunkt i, at alle fire bestemmelser er berigelsesforbrydelser og dermed sigter en uberettiget vinding, hvor gerningsmanden skal have haft det fornødne forsæt til handlingen. Derudover bemærkes det, at strafferammen er ens for alle fire formueforbrydelser.

Straffelovens § 279 a adskiller sig hovedsageligt fra straffelovens §§ 278, stk. 1, nr. 3, 279 og 280 ved at kræve elektronisk databehandling som en del af den kriminelle handling. Teoretisk betyder dette, at domstolene bør forholde sig til straffelovens § 279 a, når den kriminelle handling involverer brug af elektronisk databehandling eller manipulation af it-systemer. De kommende afsnit vil derfor indeholde flere domsanalyser for at undersøge, hvad domstolene lægger vægt på i forhold til anvendelsen af de enkelte bestemmelser. Herunder om der findes tilfælde, hvor der er dømt eller tiltalt for databedrageri, når elektronisk databehandling eller manipulation af it-systemer er indblandet, men hvor den kriminelle handling også lever op til kravene i de andre bestemmelser.

De første domsanalyser vil indeholde domme vedrørende databedrageri. De udvalgte domme vil forsøge at afklare, hvornår en kriminel handling lever op til kravene i straffelovens § 279 a, og hvorfor domstolene netop dømmer eller tiltaler for databedrageri. Herefter vil der blive gennemgået domme vedrørende henholdsvis bedrageri, pengeunderslæb og mandatsvig med samme systematik.

4 Retspraksis vedrørende straffelovens § 279 a

Straffelovens § 279 a om databedrageri blev indført i 1985 og trådte officielt i kraft i 1986, jf. U.2016B.343. Siden da har bestemmelsen været i brug i begrænset omfang frem til 2014, hvor der

blev afsagt en dom, som har haft stor betydning for den fremtidige anvendelse af bestemmelsen. Dommen omhandler sondringen mellem databedrageri og tyveri. Dette projekt har ikke fokus på straffelovens § 276 om tyveri som en tilstødende bestemmelse til straffelovens § 279 a. Denne dom findes dog særdeles relevant for bestemmelsens anvendelsesområde, hvorfor den desuagtet bliver inddraget og gennemgået.

U.2014.1688 V

I dommen fra 2014 oprettede flere tiltalte i forening firmaer og fik leveret dankortterminaler efter aftale med Nets. Dankortterminalerne blev anvendt til at overføre pengebeløb ved brug af betalingskort, som enten var stjålet eller stillet til rådighed for at udføre den kriminelle handling. Der var tale om særdeles store beløb og det var muligt at overføre op til 999.999,99 kroner ad gangen. Når beløbene var overført, blev de videreoverført til forskellige andre konti, hvorefter de blev hævet for at anvende beløbene på blandt andet guld.

Anklagemyndigheden havde rejst tiltale efter straffelovens § 279 a om databedrageri i byretten, og der blev hertil dømt for databedrageri efter straffelovens § 279 a. Sagen kom for landsretten, hvor anklagemyndigheden satte spørgsmålstejn ved subsumptionen. Landsretten måtte herefter forholde sig til subsumptionsspørgsmålet og dermed forholde sig til, om overførsel af pengebeløb ved brug af stjalne betalingskort i dankortterminaler vil være databedrageri eller tyveri. Landsretten ender med at dømme for databedrageri efter straffelovens § 279 a, idet der er tale om en transaktion, hvor der sker en påvirkning af resultatet af en elektronisk databehandling. Handlingen lever altså op til gerningsindholdet i straffelovens § 279 a, men lever ikke op til gerningsindholdet i straffelovens § 276 om tyveri, da der ikke bliver borttaget en fremmed rørlig ting.

De tiltalte blev dømt henholdsvis 1 år og 6 måneders fængsel, 3 års fængsel og den sidste blev frifundet grundet sindssygdom på gerningstidspunktet.

Dommen viser altså, at når der er elektronisk databehandling indblandet og når der sker påvirkning af et resultat af elektronisk databehandling, vil der være tale om databedrageri efter straffelovens § 279 a. Det ses hertil, at der bliver tiltalt for databedrageri i efterfølgende sager, hvor der er forekommen hævnninger med stjalne betalingskort. Dette ses blandt andet i TfK2015.653 og TfK2015.590 som vil blive gennemgået nedenfor.

TfK2015.653

I den førstnævnte dom fra 2015 havde en rumænsk statsborger stjålet 23 betalingskort, hvortil han havde afluret de rette pinkoder til betalingskortene. Herefter havde han foretaget 130 hævnings fra både hæveautomater og i forretninger med et udbytte på omtrent 380.000 kroner. Der blev rejst tiltale for databedrageri efter straffelovens § 279 a for misbruget af betalingskortene. Retten lagde vægt på, at tiltalte ville skaffe sig eller andre en uberettiget vinding ved at retsstridigt have påvirket resultatet af en elektronisk databehandling, idet tiltalte havde afluret pinkoder og herefter anvendt betalingskortene til at hæve flere pengebeløb over flere måneder. Handlingen lever altså igen op til gerningsindholdet i straffelovens § 279 a og der bliver dermed rejst korrekt tiltale for databedrageri.

Tiltalte blev af denne grund dømt for databedrageri efter straffelovens § 279 a i byretten og idømt 1 år og 6 måneders fængsel. Landsretten stadfæstede dommen. Handlingerne blev begået i forening med en anden, som blev idømt 9 måneders fængsel.

Denne dom viser altså ligeledes, at der bør dømmes for databedrageri, når der bliver anvendt stjalne betalingskort til at hæve penge, for at skaffe sig eller andre en uberettiget vinding, da der er tale om en elektronisk databehandling.

TfK2015.590

Denne dom fra 2015 handler om to tiltalte, der monterede teknisk udstyr på en tankstation. Udstyret bestod af en falsk front på en betalingskortterminal, som både gemte og kopierede kortoplysninger og pinkoder på kunder, som anvendte den pågældende betalingskortterminal. Selve monteringen lever ikke op til gerningsindholdet i straffelovens § 279 a, men straffelovens § 301 om skimming. Denne bestemmelse er og bliver ikke behandlet i dette projekt. De efterfølgende handlinger er dog relevante for straffelovens § 279 a. Efterfølgende påvirker de nemlig resultatet af en elektronisk databehandling retsstridigt ved at kopiere 105 betalingskort, hvor kortoplysninger og pinkoder blev videresendt til uidentificerede medgerningsmænd i USA. De uidentificerede gerningsmænd gennemførte en række hævnings, som gjorde, at Nets led et tab på 232.578 kroner og de opnåede hermed en uberettiget vinding.

Begge tiltalte blev dømt for databedrageri efter straffelovens § 279 a, hvad angår misbruget af kortoplysninger og de uberettigede hævninger, men ikke selve monteringen af udstyret. De blev straffet for retsstridigt at have påvirket resultatet af en elektronisk databehandling. Der var tale om særligt skærpende omstændigheder, idet den kriminelle handling var nøje og professionelt planlagt. Begge tiltalte blev af denne grund idømt 2 år og 6 måneders fængsel i byretten. Landsretten stadfæstede dommen.

Anklagemyndigheden henførte altså misbrug af kortoplysninger og uberettigede hævninger under straffelovens § 279 a.

I disse tre domme bliver der dømt for databedrageri efter straffelovens § 279 a, idet gerningsmændene retsstridigt påvirker resultatet af en elektronisk databehandling. Alle tre domme er eksempler på anvendelsen af straffelovens § 279 a, 2. led. Hæveautomaterne og dankortterminalerne forudsætter, at det er rette kortholder, som anvender kortet, eftersom den korrekte kode bliver tastet ind. Der er altså tale om manipulation af it-systemer i de pågældende sager, hvorfor det anses at være korrekt at dømme for databedrageri efter straffelovens § 279 a.

Der findes altså flere og flere sager, hvor der dømmes og tiltales for databedrageri efter straffelovens § 279 a, når der foregår uberettigede hævninger med stjålne betalingskort. Der forekommer dog også andre kriminelle handlinger, som vil gå under databedrageri. Dette vil blive undersøgt i følgende afsnit.

U.2005.666 H

I dommen fra 2005 var tiltalte ansat som studentermedhjælper, hvor han beskæftigede sig med sagsbehandling. Han blev tiltalt for databedrageri efter straffelovens § 279 a, for at have udstedt checks til sig selv via elektroniske transaktioner. Herefter indsatte tiltalte pengene på sin egen bankkonto, hvor han opnåede en uberettiget vinding på omkring 1,3 millioner kroner. Den kriminelle handling lever op til gerningsindholdet i straffelovens § 279 a 1. led, hvor tiltalte retsstridigt har ændret, tilføjet eller slettet oplysninger eller programmer til elektronisk databehandling. I dette tilfælde anførte tiltalte sit tidligere navn og sin kones bopæl, og besvegede it-systemet til at tro, at denne borger havde krav på erstatningsudbetaling. Han fik ligeledes det elektroniske system til at udstede checks til ham automatisk, som han herefter indsatte på sin egen bankkonto.

Byretten og landsretten havde dømt tiltalte for databedrageri efter straffelovens § 279 a for retsstridigt at have ændret, tilføjet eller slettet oplysninger til elektronisk databehandling. I byretten og landsretten blev han idømt 1 år og 3 måneders fængsel. Sagen kom for højesteret, hvor straffen blev forhøjet til fængsel i 1 år og 6 måneder, men gjorde 1 år og 3 måneder betinget med vilkår om samfundstjeneste.

Dommen er et eksempel på en uberettiget disposition over for en arbejdsgiver. Der bliver dømt for databedrageri, idet et it-system bliver manipuleret til at tro, at gerningsmanden er rette modtager af en erstatningsudbetaling.

TfK2011.184

Dommen fra 2011 er endnu et eksempel på en uberettiget disposition over for en arbejdsgiver. Dommen omhandler tiltalte som var lønchef. I en periode på fire år havde han overført omkring 3,3 millioner kroner fra arbejdsgiverens feriekonto til sine egne bankkonti over 48 elektroniske overførsler. Den kriminelle handling bestod i, at tiltalte oprettede feriepengeanvisninger på tidligere medarbejdere i virksomhedens it-system, hvor pengebeløbene blev overført til tiltaltes konti, fordi han indtastede sit eget cpr-nummer og bankkontonumre. Den kriminelle handling opfylder betingelserne for at anvende straffelovens § 279 a, 1. led, om at ændre, tilføje eller slette oplysninger eller programmer til elektronisk databehandling. Gerningsmanden ændrede og tilføjede retsstridigt sit eget cpr-nummer og bankkontonumre og opnåede dermed en uberettiget vinding. Virksomhedens it-system blev altså bedraget til at tro, at tiltalte var rette modtager af pengebeløbene.

I byretten blev tiltalte dømt for databedrageri efter straffelovens § 279 a og blev straffet med 2 års delvis betinget fængsel grundet sagens grovhed, hvor tre måneder skulle afsones. Landsretten stadfæstede afgørelsen.

Disse eksempler viser, at der kan dømmes for databedrageri efter straffelovens § 279 a, når gerningsmanden overfører pengebeløb fra sin arbejdsgivers konto til sin egen konto. Der findes dog også eksempler, hvor gerningsmanden udnytter sit arbejde ved at overføre penge fra kunders konti til sin egen konto. Dette ses i en afgørelse fra 2004.

U.2004.2733 H

I dommen fra 2004 havde tiltalte overført penge fra omkring 60 kunders konti til sine egne konti, men også andres konti. Det gav et samlet udbytte på omkring 3 millioner kroner, hvor han selv opnåede en uberettiget vinding på knap 1,2 millioner kroner. Overførslerne skete ved brug af elektroniske transaktioner over et stort antal gange under hans virke som bankrådgiver. Der var tale om systematisk udførte elektroniske transaktioner over en periode på syv år. Den kriminelle handlingen lever op til gerningsindholdet i straffelovens § 279 a, 1. led, eftersom han ændrede oplysninger, som gjorde, at der blev overført penge til hans konti og dermed opnåede en uberettiget vinding.

I byretten blev tiltalte dømt for databedrageri efter straffelovens § 279 a, og idømt 1 år og 6 måneders fængsel. Sagen kom for landsretten, hvor han blev idømt 2 års fængsel. Dommen blev anket og kom herefter for højesteretten. Højesteretten stadfæstede byrettens afgørelse og tiltalte blev dermed idømt 1 år og 6 måneders fængsel.

De gennemgåede domme viser altså databedrageri begået i ansættelsesforhold. Det kan dog også ske i sociale forhold, hvor der bliver begået databedrageri over for familiemedlemmer. TfK2023.38 er et eksempel på netop dette.

TfK2023.38

I dommen fra 2023 havde tiltalte tilegnet sig sin stedfars betalingskort og uberettiget hævet 5.000 kroner. Hun besøgte sin stedfar flere gange om ugen for at hjælpe ham med praktiske og økonomiske forhold, eftersom han var syg og led af sygdommen ALS. Stedfaren var indlagt på et rehabiliteringscenter og det brugte betalingskort var gemt i hans eget hjem, som blev passet af hans familie. Tiltalte havde været i stedfarens hjem samme dag som betalingskortet blev brugt, og overvågningsvideoer fra hæveautomaten viste billeder af tiltalte fra samme dag. Der var altså klar overbevisning om, at hun havde tilegnet sig betalingskortet og foretaget en uberettiget hævning. Tiltaltes kriminelle handling lever op til gerningsindholdet i straffelovens § 279 a, 2. led, eftersom hun retsstridigt havde påvirket resultatet af en elektronisk databehandling for at skaffe sig en uberettiget vinding ved at tilegne sig et betalingskort, for herefter at benytte betalingskortet til hævning af et pengebeløb.

Tiltalte blev dømt for databedrageri efter straffelovens § 279 a og blev idømt 20 dages betinget fængsel i byretten. Landsretten stadfæstede byrettens afgørelse.

Bortset fra at der sker databedrageri i et familieforhold, er det bemærkelsesværdigt, at tiltalte bliver idømt en fængselsdom for et lavt beløb. I afsnit 3.4 ses det nemlig, at der typisk vil være tale om bødestraf og ikke frihedsstraf, hvis formuetabet er af ringe betydning, jf. straffelovens § 287, stk. 1. TfK2015.709/2 er endnu et eksempel på en sag, hvor tiltalte idømmes fængselsstraf for et lavt beløb. Den er dog ikke et eksempel på databedrageri begået i et familieforhold.

TfK2015.709/2

I denne dom havde tiltalte bestilt varer over internettet for et beløb på omkring 14.000 kroner. Hun havde brugt sin ægtefælles computer og dermed dennes IP-adresse. Hun angav sin egen mailadresse og eget telefonnummer med levering til et fiktivt firma på tiltaltes bopæl. Hun havde hertil anvendt et EAN-nummer tilhørende en kommunal institution. Hun blev af denne grund tiltalt for databedrageri efter straffelovens § 279 a, idet hun havde tilføjet oplysninger til elektronisk databehandling eller i øvrigt havde søgt at påvirke resultatet af elektronisk databehandling. Hun nægtede sig skyldig og mente, at det var naboen, der havde anvendt hendes internet. Retten fandt det dog ubetænkeligt, at det var tiltalte der havde foretaget bestillingen. Af denne grund dømte byretten hende for databedrageri efter straffelovens § 279 a og idømte hende 30 dages fængsel. Det skal dog bemærkes, at tiltalte var tidligere straffet, som har haft betydning for strafudmålingen.

U.2020.284 V

Denne dom handler ligeledes om databedrageri i et familieforhold. I dommen fra 2020 havde tiltalte overført pengebeløb til sig selv, sine brødre og sine børn fra sin mors konto dagen efter, hun gik bort. Ifølge tiltalte, havde familien en aftale med moren, om at hun ville give hendes børn og tiltaltes børn gaver. Der var ikke aftalt en frist for, hvornår gaverne skulle effektueres. Tiltalte havde overført 61.000 kroner til hver, altså et udbytte på 305.000 kroner i alt. Det var ubestridt at tiltalte havde foretaget overførslerne. Spørgsmålet var, om hendes handling var retsstridig og dermed opfylder betingelserne for at anvende straffelovens § 279 a.

Byretten dømte tiltalte for databedrageri efter straffelovens § 279 a og idømmer hende 60 dages betinget fængsel. Landsretten argumenterede for, at der ikke var tale om retsstridige overførsler,

eftersom moren havde givet udtryk for, at hun ville give de tidligere nævnte familiemedlemmer gaver, uden at der blev aftalt en bestemt frist. Boet efter tiltaltes forældre blev udleveret som privat skifte med en bobeholdning på omkring seks millioner kroner. Landsretten mente af denne grund, at tiltaltes overførsler efter morens død ikke var retsstridige handlinger, som var rettet mod boet. Handlingerne blev derimod anset som et forsøg på at undgå betaling af boafgift. Der fandtes altså ikke en overensstemmelse mellem tiltaltes handlinger og gerningsindholdet i straffelovens § 279 a. Af denne grund blev tiltalte frifundet for databedrageri efter straffelovens § 279 a i landsretten.

4.1 Delkonklusion

De gennemgåede domme er eksempler på, hvornår en kriminel handling opfylder kravene for anvendelsen af straffelovens § 279 a. Der kan altså begås databedrageri ved brug af stjålne betalingskort, men også ved elektroniske transaktioner gennem en udnyttelse af en arbejdsstilling eller sociale forhold. Den sidste gennemgåede dom viser dog et tilfælde, hvor der ikke er overensstemmelse mellem tiltaltes handling og gerningsindholdet i straffelovens § 279 a.

4.2 Retspraksis vedrørende forsøg på databedrageri

Ud fra analysen af bestemmelsen ordlyd blev det hertil fastlagt, at domstolene ikke burde kunne dømme en tiltalt for forsøg på databedrageri efter straffelovens § 21, grundet et fremrykket fuldbyrdelsesmoment, jf. afsnit 2.2.3. Straffelovens § 21 er en generel bestemmelse, som kan anvendes til at straffe for forsøg på alle forbrydelser i straffeloven, medmindre andet fremgår af loven.⁷⁴ Straffelovens § 21 medfører en udvidelse af bestemmelseernes gerningsindhold, hvor de objektive betingelser for anvendelsen ikke er opfyldt, men gerningsmanden kan alligevel straffes, eftersom han har haft forsæt til at realisere en kriminel handling.⁷⁵ Det følgende afsnit vil inddrage domme, hvor der er rejst tiltale for forsøg på databedrageri.

I nogle af de allerede gennemgåede domme om databedrageri indgik også en tiltale for forsøg på databedrageri. Denne del af faktum vil blive behandlet i følgende afsnit. Der vil dog også blive inddraget domme som ikke er blevet behandlet tidligere.

⁷⁴ Elholm, Thomas & Baumbach, Trine: Strafferettens almindelige del 2. udgave, side 296

⁷⁵ Elholm, Thomas & Baumbach, Trine: Strafferettens almindelige del 2. udgave, side 296

TfK2019.1411

Denne dom, TfK2004.470, U.2018.993 V, TfK2011.388, TfK2010.431 og U.2017.3056 V er ikke blevet gennemgået tidligere og af denne grund er de både et eksempel på fuldbyrdet databedrageri og forsøg på databedrageri.

To tiltalte havde i forening installeret keyloggere på flere computere på forskellige biblioteker. Keyloggerne ville i dette tilfælde kopiere og gemme oplysninger på brugernavne og adgangskoder til NemID. Der blev ikke rejst tiltale for databedrageri vedrørende selve installationerne, men for brugen af de indhentede oplysninger for retsstridigt at have påvirket resultatet af en elektronisk databehandling. Der indgår flere tilfælde i denne dom, hvor de tiltaltes handlinger opfylder betingelserne for at anvende straffelovens § 279 a. Det vil dog blive for omfattende at gennemgå alle tilfælde af anklageskriftet. I et af tilfældene skaffede de tiltalte sig blandt andet adgang til en forurettedes konti, hvor tiltalte uberettiget ville overføre omkring 1,4 millioner kroner til andre konti, hvor beløbene skulle hæves fra. I dette tilfælde led Arbejdernes Landsbank en væsentlig risiko for et formuetab. I et andet tilfælde fik tiltalte adgang til en anden forurettedes konti, hvor der uberettiget blev overført 232.600 kroner til flere forskellige konti, hvor Nordea led et tilsvarende tab. Der blev også rejst tiltale for databedrageri for at skaffe sig et nyt nøglekort med hensigt til at misbruge nøglekortet til at begå økonomisk kriminalitet.

Der blev yderligere rejst tiltale for forsøg på databedrageri i et tilfælde, hvor de to tiltalte i forening med andre (B og R) retsstridigt havde påvirket resultatet af en elektronisk databehandling ved at have skaffet sig et betalingskort på en ukendt måde, som de havde forevist i flere smykkeforretninger med den hensigt at købe et ur til en værdi af 88.000 kroner. Dette mislykkedes, da B og R forlod forretningerne og dermed led forretningerne og Danske Bank en væsentlig risiko for et formuetab.

Byretten dømmer begge tiltalte for databedrageri af særlig grov beskaffenhed og forsøg på databedrageri af særlig grov beskaffenhed efter straffelovens § 279 a, jf. straffelovens § 21. De blev idømt henholdsvis tre og fem års fængsel. Landsretten stadfæstede byrettens afgørelse. Der blev altså dømt for forsøg på databedrageri i denne dom og ikke blot fuldbyrdet databedrageri efter straffelovens § 279 a.

TfK2004.470

Denne dom handler om flere tiltalte, som arbejdede i samme kiosk. I forbindelse med kunders betalinger, scannede de oplysninger fra i alt 122 betalingskort. Oplysningerne blev brugt til at fabrikere falske betalingskort. De brugte herefter de falske betalingskort i pengeautomater. De foretog hævnings for i alt 371.600 kroner og yderligere 177.000 kroner som de forsøgte at hæve, men mislykkedes. Der blev både rejst tiltale for fuldbyrdet databedrageri efter straffelovens § 279 a, men også forsøg på databedrageri efter straffelovens § 279 a, jf. straffelovens § 21. Det fremgår af dommen, at de tiltalte blev idømt 1 år og 6 måneders fængsel for overtrædelse af straffelovens § 279 a og til dels straffelovens § 21 i byretten. I landsretten blev straffen forhøjet til 1 år og 9 måneder. I denne domsafgørelse, dømmer domstolene altså ligeledes for forsøg på databedrageri efter straffelovens § 279 a, jf. straffelovens § 21.

U.2018.993 V

Denne afgørelse omhandler flere tiltalte som har installeret keyloggere på computere, der var tilgængelige på forskellige biblioteker, som også var tilfældet i TfK2019.1411 ovenfor. De kunne herefter aflure brugernavne og adgangskoder til NemID. Efter at de var kommet i besiddelse af deres oplysninger til NemID, kunne de bestille nye nøglekort som de fik leveret til forurettedes adresse og herefter taget dem fra deres postkasse, eller oprettet en anden adresse som skulle ligne at være forurettedes adresse. De kunne hertil også hæve penge fra de forurettedes konti. Pengene blev overført til konti tilhørende andre end tiltalte, som mod betaling havde udlånt deres betalingskort og pinkode og herefter hævde tiltalte pengene som kontante hævnings. Der blev rejst tiltale for databedrageri og forsøg på databedrageri efter straffelovens § 279 a, jf. straffelovens § 21. Der blev også rejst tiltale for andre overtrædelser af straffeloven, disse har dog ikke relevans for dette projekts fokusområde. De blev tiltalt for databedrageri, eftersom de søgte at påvirke resultatet af en elektronisk databehandling. Der blev rejst tiltale for databedrageri i de tilfælde, hvor det lykkedes at hæve eller overføre penge. De opnåede en uberettiget vinding af flere omgange, hvor flere banker led et formuetab. Der blev dog også rejst tiltale for forsøg på databedrageri i et tilfælde, da det mislykkedes at påvirke resultatet af en elektronisk databehandling, idet tiltalte blev anholdt af politiet inden det kunne lykkes. Det var selve installationen af keyloggere som mislykkes og dermed kunne en elektronisk databehandling ikke søges påvirket.

Dommen er altså endnu et eksempel på, at der blive dømt for forsøg på databedrageri. Tiltalte blev idømt 2 år og 6 måneders fængsel for databedrageri, forsøg på databedrageri og de andre overtrædelser som ikke er blevet gennemgået i dette projekt.

TfK2011.388

Denne dom handler om fem udlændinge som i forening opsatte skimmingsudstyr ved flere pengeautomater i Danmark. Udstyret gjorde, at gerningsmændene kunne indfange kortoplysninger som de heraf fabrikerede falske betalingskort. De falske betalingskort blev anvendt i 1.118 tilfælde, hvor det lykkedes gerningsmændene at opnå et udbytte på omkring 1,8 millioner kroner. Betalingskortene blev herudover forsøgt anvendt i 2.913 tilfælde, hvor udbyttet ville have været omtrent 3,3 millioner kroner. Det lykkedes ikke, da skimmingsudstyret ikke virkede. Der blev rejst tiltale for flere tilfælde af databedrageri efter straffelovens § 279 a og der blev ligeledes rejst tiltale for forsøg på databedrageri efter straffelovens § 279 a, jf. straffelovens § 21. De blev alle fem idømt 3 år og 6 måneders fængsel i byretten for både databedrageri og forsøg på databedrageri. I forhold til forsøg på databedrageri, mente landsretten, at tiltalte har haft det fornødne forsæt til at opnå et udbytte og af denne grund blev der dømt for forsøg. Hertil forhøjede landsretten straffen til 4 års fængsel for alle fem gerningsmænd.

TfK2010.431

Denne dom handler om to tiltalte fra Letland som i forening med andre havde tilegnet sig kortoplysninger fra flere danske betalingskort, som de herefter anvendte i 26 tilfælde på transaktioner på internettet. De blev tiltalt for i alt 27 tilfælde, det viste sig dog, at et af tilfældene var foretaget af rette kortindehaver selv. Fire af tilfældene blev gennemført med en værdi på ikke under 62.000 kroner. Det lykkedes dog ikke de tiltalte at påvirke resultatet af en elektronisk databehandling for de resterende tilfælde, eftersom de anvendte betalingskort var spærret. For disse mislykkedes tilfælde var der tale om et beløb på ikke under 275.000 kroner. Begge tiltalte blev dømt for databedrageri efter straffelovens § 279 a, og idømt 1 års fængsel hver især i byretten. Landsretten stadfæstede byrettens afgørelse. Denne dom er et eksempel på, at domstolene dømmer for fuldbyrdet databedrageri på trods af, at en del af den kriminelle handling mislykkedes.

U.2017.3056 V

Denne dom handler egentlig om røveri, hvilket ikke er relevant for dette projekt. Der blev dog også rejst tiltale for databedrageri i flere tilfælde, som gennemgangen vil fokusere på. I nogle af tilfældene fremgår det af anklageskriftet, at tiltalte med et stjålet betalingskort forsøgte at hæve eksempelvis 500, 1000 eller 2000 kroner. Der bliver dog ikke rejst tiltale for forsøg på databedrageri efter straffelovens § 279 a, jf. straffelovens § 21. Der bliver hertil ikke tydeliggjort, hvorfor handlingen mislykkedes for tiltalte. Tiltalte bliver dømt for en del lovovertrædelser i denne dom, men bliver også dømt for databedrageri efter straffelovens § 279 a og ikke forsøg på databedrageri i de tilfælde, hvor det mislykkedes tiltalte at opnå et udbytte. Denne dom er altså endnu et eksempel som stemmer overens med det fastlagte fremrykket fuldbyrdelsesmoment i afsnit 2.2.3

TfK2015.653

Denne dom er allerede gennemgået i overstående afsnit for at fastlægge, hvornår der kan være tale om databedrageri efter straffelovens § 279 a. Der blev dog i denne dom også rejst tiltale for forsøg på databedrageri, som vil blive gennemgået i dette afsnit.

Som det ses ovenfor, handler dommen om en rumænsk statsborger, der med flere i forening blev dømt for databedrageri, idet han aflurede pinkoder til flere betalingskort og herefter opnåede han et udbytte på 380.000 kroner ved at foretage kontante hævnninger. Der blev hertil rejst tiltale for forsøg på databedrageri efter straffelovens § 279 a, jf. straffelovens § 21, eftersom tiltalte i 25 tilfælde forsøgte at opnå udbytte på omkring 20.000 kroner, hvilket mislykkedes fordi det anvendte betalingskort eller transaktionen enten blev afvist, var spærret, grænsen for kontante hævnninger var opnået eller blev opdaget midt i gerningen. De tiltalte blev hertil dømt for forsøg på databedrageri og ikke blot fuldbyrdet databedrageri.

TfK2015.709/2

I flere af de hidtil gennemgåede domme vedrørende forsøg på databedrageri, er det ikke klart, om domstolene har forholdt sig til bestemmelsens fremrykkede fuldbyrdelsesmoment. Tilfældet er dog noget andet i denne dom fra 2015, som er gennemgået tidligere. I dommen fremhæver byretten at straffelovens § 279 a besidder et fremrykket fuldbyrdelsesmoment, og af denne grund havde tiltalte det fornødne berigelsesforsæt på det tidspunkt, hvor hun indtastede en kommunal institutions EAN-nummer. Hun bliver dømt for fuldbyrdet databedrageri efter straffelovens § 279 a. Det fremgår dog ikke af afgørelsen, om tiltaltes handling mislykkedes eller om hun opnåede en uberettiget vinding.

Det er af denne grund uklart om domstolene har forholdt sig til sondringen mellem fuldbyrdet databedrageri og forsøg på databedrageri. Det er dog bemærkelsesværdigt, at de fremhæver bestemmelsens fremrykkede fuldbyrdelsesmoment i modsætning til adskillige andre afgørelser. Det er også bemærkelsesværdigt, at domstolene i denne dom mener, at gerningsmanden har haft det fornødne forsæt og dermed kan findes skyldig efter straffelovens § 279 a. Hvorimod det ses i TfK2011.388 ovenfor, at domstolene mener at gerningsmanden havde det fornødne berigelsesforsæt og dermed kunne der dømmes for forsøg efter straffelovens § 21 og ikke fuldbyrdet databedrageri efter straffelovens 279 a, som var tilfældet i denne netop gennemgåede dom.

4.3 Delkonklusion

Der findes altså både tilfælde, hvor domstolene dømmer i overensstemmelse med bestemmelsens fremrykkede fuldbyrdelsesmoment, men også en del tilfælde hvor de ser bort fra dette og herefter dømmer for forsøg efter straffelovens § 21. Der dømmes hertil for forsøg på trods af, at gerningsmændene egentlig handlede med berigelsesforsæt ved eksempelvis at have anvendt et stjålet betalingskort og anvendt den rette pinkode. Det står dog ikke klart, hvorfor anklagemyndigheden vælger at rejse tiltale, eller hvorfor domstolene vælger at dømme for enten fuldbyrdet databedrageri, forsøg på databedrageri eller begge dele. Det vil dog ikke være korrekt at dømme for forsøg med den begrundelse, at gerningsmændene ikke har opnået en uberettiget vinding eller at forurettede ikke har lidt et formuetab eller væsentlig risiko for formuetab. Dette er netop ikke et krav for at overtrædelsen af straffelovens § 279 a er fuldbyrdet, jf. afsnit 2.2.3.

5 Retspraksis vedrørende straffelovens § 279

I følgende afsnit vil der blive analyseret domme vedrørende bedrageri, for at belyse hvornår en kriminel handling lever op til gerningsindholdet i straffelovens § 279. Efterfølgende vil der blive inddraget en dom, hvor der både tiltales for bedrageri og databedrageri.

U.2021.1616

I dommen fra 2021 var tiltalte direktør og indehaver af et selskab. Han havde via mails og Facebook reklameret med konkurrencer hvor forbrugere, mod en betaling på fem kroner, kunne vinde produkter fra blandt andet Apple, Ikea, Illum m.m. Når forbrugerne indtastede deres betalingskortoplysninger, tegnede de automatisk et abonnement på en datingside, hvor forbrugerne blev trukket 499 kroner om måneden uden de var velvidende om dette. Tiltalte opnåede i denne forbindelse et udbytte på omtrent

3,7 millioner kroner fra omkring 8.000 forbrugere på en periode på syv måneder. Den kriminelle handling lever op til gerningsindholdet i straffelovens § 279, eftersom tiltalte skaffede sig en uberettiget vinding ved at fremkalde en vildfarelse hos forbrugerne. Vildfarelsen var bestemmende for forbrugerne til at foretage en handling, altså at betale fem kroner for at deltage i en konkurrence, som derefter blev til et abonnement uden deres viden eller accept. Forbrugerne blev herved påført et formuetab eller var i risiko for at blive påført et formuetab.

Byretten dømte tiltalte for bedrageri efter straffelovens § 279, for at fremkalde en vildfarelse hos forbrugerne ved at iværksætte falske markedsføringskampagner, og hertil ikke at have foretaget tiltag som kunne bringe forbrugerne ud af vildfarelsen. I byretten blev han idømt 3 års delvis betinget fængsel, hvor der er blevet lagt vægt på det store beløb og antallet af forbrugere, som er blevet bedraget. Der blev dog også lagt vægt på gerningsmandens unge alder. Landsretten finder 3 års fængsel, som en passende straf grundet sagens omfang og at den kriminelle handling var organiseret og professionel. De mente dog hertil, at gerningsmandens unge alder bør nedsætte straffen. Landsretten idømmer tiltalte 2 år og 3 måneders ubetinget fængsel, hovedsageligt grundet sagens grove omstændigheder.

Dommen er et eksempel på, at gerningsmanden benytter sig af internettet for at skaffe sig en uberettiget vinding. Det afgørende i sagen er, at det er forbrugerne, som bliver bedraget og dermed er et menneskeligt led indblandet, som gør, at straffelovens § 279 skal anvendes.

U.1985.953 V

Dommen fra 1985 handler om en direktør, som tilegnede sig en betaling, der ikke skulle være betalt. Forurettede betalte ved en fejltagelse en regning over to gange. I første omgang betalte forurettede 15.860 kroner, som blev sat ind på selskabets kassekreditkonto. Herefter betalte forurettede regningen endnu en gang gennem en check. Tiltalte var klar over, at dette var en fejl, men indsatte beløbet på sin egen kassekredit. Tiltalte erklærede over for forurettede, at betalingen ikke var modtaget. Da der er tale om en tilegnelse, vil forholdet normalt kunne henføres under straffelovens § 278, stk. 1, nr. 3. Begrundelsen for, at der bliver tiltalt for bedrageri og ikke pengeunderslæb, bunder i, at beløbet ikke var betroet tiltalte eller selskabet. Af denne grund henførtes forholdet under straffelovens § 279 om bedrageri og ikke pengeunderslæb. Derudover befinder forurettede sig i en vildfarelse, som tiltalte

forsøgte at udnytte. Hertil skaffede tiltalte sig en uberettiget vinding, og der blev påført et formuetaab eller risiko herfor hos forurettede. Tiltalte blev dermed dømt bedrageri efter straffelovens § 279.

U.1996.346

Dommen fra 1996 handler om socialbedrageri. Tiltalte levede illegalt i Danmark under en falsk fransk identitet. Tiltalte havde fremkaldt og udnyttet en vildfarelse hos Københavns Kommune om, at han var fransk statsborger og dermed var berettiget til at modtage sygedagpenge. Under den falske identitet opnåede han en uberettiget vinding på knap 77.000 kroner og Københavns Kommune blev påført et formuetaab.

Tiltalte blev dømt for bedrageri efter straffelovens § 279, hvor begrundelsen lægger vægt på den vildfarelse som kommunen befandt sig i. Vildfarelsen var bestemmende for kommunens handling, som bestod i udbetaling af sygedagpenge. Tiltalte blev hertil idømt 4 måneders fængsel i byretten og straffen blev nedsat til 3 måneders fængsel i landsretten. Dommen viser, at når en offentlig myndighed befinder sig i en vildfarelse, bliver det ligestillet med, at en person befinder sig i en vildfarelse. Det er altså medarbejdere, som har vurderet tiltaltes oplysninger og dermed er et menneskeligt led indblandet. Hvis det blot var kommunens elektroniske udbetalingssystem, der var blevet manipuleret, ville straffelovens § 279 a finde anvendelse i stedet. Der findes flere eksempler på denne slags sager, hvor det offentlige bliver bedraget. Det skal dog bemærkes, at socialbedrageri ikke længere dømmes efter straffelovens § 279, men efter straffelovens § 289 a.

TfK2016.1191/2

I denne dom fra 2016 blev to tiltalte (T1 og T2) tiltalt for mere end 50 bedrageriforhold. I størstedelen af forholdene havde de indgået aftaler om snerydning, på vegne af en virksomhed hvor T1 var administrator og T2 var ejer af virksomheden. De indgik aftalerne uden at have viljen eller evnen til at opfylde aftalerne. De tiltalte modtog forudbetalte beløb, og de forurettede led dermed et formuetaab. De blev ligeledes tiltalt for bedrageri for at indgå en aftale med Sjællandske Medier om fire annoncer, som skulle trykkes i regionalavisen. Værdien på annoncerne var 70.000 kroner og de tiltalte havde igen hverken evnen eller viljen til at opfylde aftalen. Sjællandske Medier led dermed også et formuetaab og de tiltalte opnåede en uberettiget vinding i begge tilfælde.

Begge tilfælde lever op til gerningsindholdet i straffelovens § 279, idet de forurettede befinder sig i en vildfarelse. I situationen med snerydningsaftalerne har de tiltalte fremkaldt en vildfarelse hos køberne. De var af den opfattelse, at der ville ske snerydning på de aftalte adresser og af denne grund betalte de et beløb til de tiltalte på forhånd. Vildfarelsen var altså bestemmende for den tabsvoldende disposition. Det samme gøre sig gældende i situationen med annoncerne. Sjællandske Medier er af den opfattelse, at de bliver betalt for at trykke annoncerne i avisen. I dette tilfælde er der ligeledes en årsagssammenhæng mellem vildfarelsen og den tabsvoldende disposition.

Sagen ender med at T2 blev frifundet, idet det ikke kunne bevises, at han var involveret. T1 blev derimod dømt for bedrageri efter straffelovens § 279. Begrundelsen for dette, var, at det var hans kontaktoplysninger og kontonummer som var forbundet med aftalerne. Derudover var aftalerne og fakturaerne underskrevet af denne tiltalte. Byretten idømte T1 9 måneders ubetinget fængsel. Landsretten stadfæstede dommen. Dommen er endnu et eksempel på, at der kan begås bedrageri gennem annoncer, når der er en årsagssammenhæng mellem vildfarelsen og forurettedes handling.

TfK2022.264

Denne dom omhandler tiltalte som solgte kopitasker på internettet gennem annoncer på Den Blå Avis og Facebook. Der var tale om fem tilfælde, hvor kopitaskerne havde en værdi mellem 6.000 kroner og 10.000 kroner. Tiltalte havde angivet, at taskerne var ægte af mærket Chanel. Tiltalte havde altså fremkaldt en vildfarelse hos køberne, som betalte for de falske kopitasker. Hertil havde hun forklaret i retten, at hun ikke vidste, at taskerne var kopitasker. Hun forklarede, at hun opdagede det, ved at hendes egen taske hurtigt blev slidt. Retten fandt ikke forklaringen troværdig og hertil udnyttede hun den vildfarelse, som køberne befandt sig i. Tiltaltes kriminelle handling lever altså op til gerningsindholdet i straffelovens § 279, idet hun har fremkaldt, bestyrket eller udnyttet en vildfarelse for at skaffe sig en uberettiget vinding. Tiltalte opnåede en uberettiget vinding på 40.000 kroner og de forurettede led et formuetab.

Byretten dømte tiltalte for bedrageri efter straffelovens § 279 og idømte hende 60 dages fængsel. Landsretten lagde vægt på, at der var tale om flere tilfælde og at tiltalte tidligere var straffet for bedrageri. Landsretten forhøjede hermed straffen til 3 måneders betinget fængsel. Dommen er ligeledes et eksempel på bedrageri begået gennem annoncer, dog over internettet. En del nyere

bedrageri sager handler netop om bedrageri over internettet, hvor gerningsmanden modtager betaling uden at levere varen eller ydelsen. Det samme er tilfældet i TfK2020.459.

TfK2020.459

Dommen fra 2020 er endnu et eksempel på bedrageri foregået på internettet. I denne dom havde tiltalte solgt golfbolde for 549 kroner til én forurettede via Facebook. Tiltalte havde hertil ikke til hensigt at sende golfboldene. Gerningsmanden blev herefter tiltalt for bedrageri, for at skaffe sig en uberettiget vinding ved at fremkalde en vildfarelse hos forurettede, om at tiltalte ville sende 100 golfbolde mod betaling. Vildfarelsen var bestemmende og forurettede led altså et formuetab. Gerningen opfylder altså betingelserne for at anvende straffelovens § 279.

Byretten dømte tiltalte for bedrageri efter straffelovens § 279. Tiltalte var tidligere dømt for bedrageri i 2018, hvor han blev straffet med 14 dages betinget fængsel. Der er tale om et meget lavt beløb i dette tilfælde, men idet han har begået bedrageri kort tid efter sin sidste dom, afsagde byretten en fællestraf på 20 dages betinget fængsel. Landsretten var enige i byrettens begrundelse og afgørelse, og stadfæstede herefter dommen.

U.2021.1490

I denne dom havde tiltalte indgået en aftale med tre forskellige par, for at agere som rugemor for parrene. Hun havde kontaktet parrene over internettet, for at inddrage beløb, der skulle dække udgifterne i forbindelse med fertilitetsbehandling. I realiteten var udgifterne lavere og hun havde hertil ikke til hensigt at agere som rugemor for parrene. Hun blev tiltalt for bedrageri, eftersom hun havde fremkaldt en vildfarelse hos parrene og opnåede en uberettiget vinding på omkring 460.000 kroner. Vildfarelsen som parrene befandt sig i, var bestemmende for deres handling, som påførte dem et formuetab. Derudover havde tiltalte fremkaldt og udnyttet en vildfarelse hos sit forsikringsselskab. Hun meddelte forsikringsselskabet, at hun var nødsaget til at forlænge sin ferie på grund af hendes søn, som var blevet ramt af sygdom. Tiltalte var dog ikke på ferie, men befandt sig i udlandet for at modtage fertilitetsbehandling, og rejsen var derfor ikke omfattet af forsikringen. Hun opnåede i denne forbindelse en uberettiget vinding på knap 58.000 kroner og forsikringsselskabet led et formuetab.

Byretten dømte tiltalte for bedrageri af særlig grov beskaffenhed og idømte hende 1 år og 9 måneders ubetinget fængsel. Ved strafudmålingen havde de lagt vægt på flere omstændigheder. Tiltalte har

været tidligere straffet for bedrageri. Derudover har hun udnyttet barnløse pars tillid, udnyttelsen foregik systematisk over et længere tidsrum og hun opnåede et betydeligt udbytte. I landsretten har tiltalte gjort gældende, at hun ikke bør blive dømt for bedrageri, idet aftalerne med parrene var ugyldige efter børneloven og adoptionsloven. Landsretten understreger, at det ikke har betydning for det strafferetlige ansvar. Landsretten lagde vægt på de samme omstændigheder som byretten, og den sårbare situation parrene befinder sig i. Tiltalte blev ligeledes dømt for bedrageri i landsretten og straffen blev forhøjet til 2 års ubetinget fængsel.

Denne dom er et eksempel på bedrageri begået på en anden måde end hidtil gennemgåede domme. De andre afgørelser har handlet om varer eller ydelser, hvorimod dette er en sårbar situation, hvor en omfattende tillid bliver udnyttet.

TfK2022.47

I denne dom var tiltalte medstifter, formand og revisor for en velgørende forening, der fokuserer på at yde støtte til kræftramte børn. Foreningen havde meddelt at doneringerne ville gå ubeskåret til kræftramte børn i Danmark og til danske hospitaler. Dette var meddelt på foreningens hjemmeside, brochurer og telefonsælgere som oplyste det direkte til virksomhederne. Foreningen opnåede et beløb på 4,7 millioner kroner, hvor omkring 500.000 kroner blev brugt til gaver til kræftramte børn. De resterende penge blev overført til tiltaltes private konto eller til andre virksomheder, heriblandt virksomheder som tiltalte selv ejede. Tiltaltes handling lever op til gerningsindholdet i straffelovens § 279, idet tiltalte har fremkaldt en vildfarelse hos virksomhederne. Virksomhederne var af den opfattelse, at deres donerede beløb ville gå ubeskåret til kræftramte børn og af denne grund var de villige til at donere et beløb til foreningen. Vildfarelsen var altså bestemmende for den tabsvoldende disposition. Virksomhederne led et formuetab og foreningen opnåede en uberettiget vinding på omkring 4,2 millioner kroner, hvor tiltaltes personlige udbytte blev vurderet til 1 million kroner.

Byretten dømte tiltalte for bedrageri af særlig grov beskaffenhed efter straffelovens § 279. Han idømmes 1 år og 6 måneders betinget fængsel. Retten lagde vægt på, at der var begået bedrageri af grov karakter, men også, at gerningsmanden ikke var tidligere straffet og at han havde gode personlige forhold. Landsretten lagde vægt på, hvor organiseret bedrageriet var begået og omfanget af det opnåede beløb. Landsretten idømte ligeledes tiltalte 1 år og 6 måneders fængsel, men dommen blev

gjort ubetinget. Dommen er endnu et eksempel på en sårbar situation, hvor retten mener, at der er begået et groft forhold.

5.1 Delkonklusion

De gennemgåede domme viser altså tilfælde, hvor kriminelle gerninger lever op til betingelserne for at anvende straffelovens § 279. Der kan begås bedrageri i forskellige tilfælde som gennem reklamer, handel på internettet og foreninger. Det mest væsentlige er, at et menneske er blevet sat i en vildfarelse, eller at gerningsmanden udnytter en vildfarelsen som en person befinder sig i. Det er hertil væsentligt at de forurettede har lidt et formuetab eller er i væsentlig risiko for at blive påført et formuetab. Der ses også eksempler på grove tilfælde af bedrageri, hvor gerningsmanden udnytter en sårbar situation.

5.2 Retspraksis vedrørende bedrageri og databedrageri

I følgende afsnit vil der blive inddraget en dom, hvor der både er rejst tiltale for databedrageri efter straffelovens § 279 a og bedrageri efter straffelovens § 279. Dette er med til at belyse, hvornår der bliver rejst tiltale for enten bedrageri eller databedrageri. Det er også med til at fastlægge, hvad domstolene lægger vægt på, når der dømmes for netop en af disse bestemmelser.

TfK2015.906

I denne dom fik flere rumænske statsborgere ansættelse i virksomheder som var uden aktivitet og blev hertil knyttet virksomhedernes standardiserede ansættelseskontrakter. Dette gjorde det muligt at få opholdstilladelse, sygesikringsbevis, en bankkonto og oprettelse af NemID. Derudover, boede de på forskellige adresser i Midtjylland og Vestjylland under forhold, som gjorde det nemt at forlade adresserne hurtigt. De rumænske statsborgere brugte adresserne til at indgå flere købsaftaler, lånoptagelser og etablering af kreditter. I denne forbindelse blev de tiltalt for både bedrageri og databedrageri af særlig grov beskaffenhed. I byretten bliver de tiltalte dømt for både databedrageri og bedrageri. I landsrettens afgørelse fremhæver de, hvorfor der bliver dømt for bedrageri i nogle af tilfældene og databedrageri i andre tilfælde.

Landsretten bemærkede de generelle betingelser for at en handling opfylder gerningsindholdet i straffelovens § 279, som at der er blevet fremkaldt, bestyrket eller udnyttet en vildfarelse og at gerningsmandens handlemåde har påført forurettede et formuetab. De bemærkede dog også, at hvis

en gerningsmand uretmæssigt tilføjer, ændrer eller sletter dataoplysninger, som en anden person herefter opfatter og på grundlag af de urigtige oplysninger handler eller undlader at handle, er som udgangspunkt omfattet af straffelovens § 279 om bedrageri og ikke straffelovens § 279 a om databedrageri. Landsretten bemærkede hertil også de generelle betingelser for at anvende straffelovens § 279 a om databedrageri. I denne henseende konstaterede de, at i stedet for en vildledelse, træder der ved databedrageri et indgreb i grundlaget for den elektroniske databehandling. Hertil at tilføjelse af oplysninger til et it-system, tilhørende en virksomhed i forbindelse med en købsaftale, lånoptagelse eller etablering af kredit over internettet antages at være omfattet af straffelovens § 279 a om databedrageri. Begrundelsen for dette var, at der sker tilføjelse til og påvirkning af elektronisk databehandling, hvor de ligeledes henviser til Straffelovrådets betænkning, som blev gennemgået tidligere i dette projekt.

Landsrettens bemærkninger set i forhold til tiltaltes gerninger, blev køb på kredit i blandt andet Ilva og Bauhaus indgået med personlig henvendelse og betjening i deres fysiske butikker og dermed omfattet af straffelovens § 279 om bedrageri og ikke databedrageri, idet et menneskeligt led er involveret. Lånoptagelserne og etablering af kreditter er begået ved brug af computer og internet, hvorved der er skabt kontakt til virksomhedernes it-system, hvor de tiltalte retsstridigt, har afgivet oplysninger til it-systemet. Det lægges herefter til grund, at de afgivne oplysninger er behandlet og godkendt igennem en automatiseret forretningsproces, uden at en medarbejder har efterprøvet rigtigheden af oplysningerne. Af denne grund henføres disse forhold under straffelovens § 279 a om databedrageri og ikke bedrageri, eftersom der ikke er et menneskeligt led, der vurderer de afgivne oplysninger. Det er derimod et it-system, som er blevet manipuleret. Landsretten dømte hermed T1 og T2 for både bedrageri og databedrageri for flere forhold. Landsretten stadfæstede byrettens dom vedrørende strafudmålingen. T1 blev idømt 2 år og 3 måneders fængsel for en berigelse på over 1,2 millioner kroner. T2 blev idømt 2 års fængsel for et opnået beløb på ikke under 1,2 millioner kroner.

6 Retspraksis vedrørende straffelovens § 278, stk. 1, nr. 3

I følgende afsnit vil der bliver inddraget domsafgørelser vedrørende pengeunderslæb, for at belyse, hvornår en kriminel handling opfylder betingelserne for gerningsindholdet i straffelovens § 278, stk. 1, nr. 3. Det skal bemærkes, at de inddragede domme omtaler straffelovens § 278, stk. 1, nr. 3 som underslæb, hvor projektet vil anføre det som pengeunderslæb.

TfK2016.779

Denne dom handler om en revisor, som havde tilegnet sig omkring 780.000 kroner. Beløbet fordelte sig over tre klienter på en periode på cirka tre år. I alle tre tilfælde havde tiltalte rådighed over deres konti. Herefter overførte han pengene til sin egen fordel og klienterne blev påført et formuetab. Han brugte blandt andet pengene på private udgifter. I alle tre tilfælde lever tiltaltes handling op til gerningsindholdet i straffelovens § 278, stk. 1, nr. 3, eftersom pengene var betroet tiltalte. Tiltalte foretog altså et uretmæssigt forbrug af penge, som var betroet ham og opnåede hermed en uberettiget vinding, mens han påførte sine klienter et formuetab.

Gerningsmanden blev dømt for pengeunderslæb efter straffelovens § 278, stk. 1, nr. 3 i både byretten og landsretten. Han blev idømt 6 måneders betinget fængsel og frakendt retten til at udøve revisionsvirksomhed. Tilsvarende faktum ses i en sag fra 1990.

U.1990.503 Ø

Denne afgørelse minder på flere punkter om overstående behandlet dom. I modsætning til overstående, handler denne dom om en tiltalt advokat og ikke en revisor. Tiltalte havde tilegnet sig midler fra sine klienter, som han anvendte til egne formål. Beløbene svingede fra 1.362 til omkring 153.000 kroner, hvor tiltalte ikke kunne opfylde sine forpligtelser efterfølgende. Han påførte hermed sine klienter et formuetab eller en risiko herfor og opnåede selv en uberettiget vinding. Tiltaltes handling opfylder betingelserne for straffelovens § 278, stk. 1, nr. 3, idet han uretmæssigt forbrugte ham betroede penge, som medførte ham en uberettiget vinding og en risiko for formuetab hos de forurettede.

Byretten dømmer tiltalte for pengeunderslæb efter straffelovens § 278, stk. 1, nr. 3 for en del af beløbene. Retten kunne nemlig ikke bevise, at tiltalte ikke kunne dække det manglende tilsvær og blev derfor frifundet for denne del af tiltalen. Byretten idømte ham i denne henseende 6 måneders betinget fængsel. Landsretten idømte gerningsmanden 8 måneders betinget fængsel og en frakendelse af retten til at udøve advokatvirksomhed i fem år. Dommen er endnu et eksempel på, hvornår en handling opfylder betingelserne for pengeunderslæb. Den er dog også et udtrykkeligt eksempel på, at forbruget af betroede penge, skal medføre at den pågældende ikke kan opfylde sin forpligtelse før forbrydelsen er fuldbrydet som nævnt i afsnit 2.3.3.

TfK2014.577

I denne dom var tiltalte bogholder i et varmeselskab. I forbindelse med sin stilling havde hun tilegnet sig omtrent 4,8 millioner kroner over en periode på syv år. Tiltalte overførte pengene til sin egen bankkonto, konti tilhørende hendes ægtefælle og virksomheder som betaling for egne eller ægtefællens regninger. Tiltaltes gerning opfylder gerningsindholdet i straffelovens § 278, stk. 1, nr. 3, da hun havde en betroet stilling som hun udnyttede til at overføre midler til sig selv og sin ægtefælle. Hun opnåede dermed en uberettiget vinding og varmeselskabet led et formuetab. Tiltalte betalte nogle af beløbene tilbage til varmeselskabet i starten, men da overførslerne blev flere og flere mistede hun overblikket og var ikke i stand til at opfylde sin forpligtelse og dermed er tiltalen for pengeunderslæb korrekt.

Tiltalte erkendte sig skyldig og byretten idømte hende 2 år og 6 måneders ubetinget fængsel. Der blev lagt vægt på hendes betroede stilling og dermed var midlerne hende betroet. Der blev også lagt vægt på, at handlingerne var forgået over flere år. Der var hertil tale om systematisk udførte overførsler og tiltalte havde forsøgt at tilsløre sine handlinger. Landsretten stadfæstede dommen, og dommen er et eksempel på pengeunderslæb af særlig grov beskaffenhed.

U.2005.1929 Ø

Denne dom handler om en regnskabsmedarbejder i en forening. Hun havde tilegnet sig og forbrugt et beløb ikke under 3,5 millioner over en periode på omkring tre år og otte måneder. Hun overførte penge fra foreningens bankkonto til både sin mands konto og hendes egen, hvor de fleste penge blev brugt på kasinospil. Derudover, havde hun hævet penge med foreningens dankort og selv beholdt nogle af pengene. Hverken overførslerne eller hævningsne blev bogført, men beløbene kunne ses på foreningens kontoudtog. Tiltaltes handling lever op til straffelovens § 278, stk. 1, nr. 3, idet hun besad en betroet stilling og dermed var foreningens midler betroet hende. Denne stilling udnyttede hun til fordel for sig selv og opnåede en uberettiget vinding. Foreningen led et formuetab, idet tiltalte ikke kunne efterleve sin forpligtelse og dermed var forbrydelsen fuldbrydet.

I byretten blev tiltalte dømt for pengeunderslæb og idømte hende 1 år og 10 måneders betinget fængsel. Landsretten idømte derimod tiltalte 2 års ubetinget fængsel. Der blev hertil lagt vægt på beløbets størrelse over en længere periode, hvor intet blev betalt tilbage til foreningen. Denne dom er

ligeledes et eksempel på pengeunderslæb af særlig grov karakter. Der er i begge domsafgørelser tale om store beløb over flere år.

TfK2014.447

I denne dom var tiltalte ansat i en forretning. Han havde tilegnet sig og forbrugt omkring 300.000 kroner i en periode på nogle måneder. Pengene skulle have været indbetalt til forretningens bank. Tiltalte opnåede dermed en uberettiget vinding og forretningen led et formuetab. Derudover, var pengene betroet tiltalte og dermed lever hans handling op til gerningsindholdet i straffelovens § 278, stk. 1, nr. 3.

Byretten dømte tiltalte for pengeunderslæb og idømte ham 10 måneders ubetinget fængsel. Retten lagde vægt på beløbets størrelse i forhold til varigheden af den periode de kriminelle handlinger blev begået. Derudover var han tidligere straffet for berigelseskriminalitet, hvorfor straffen blev gjort ubetinget. Landsretten stadfæstede dommen. Dommen er et eksempel på en anden stilling end set i hidtil gennemgåede domme om pengeunderslæb, nemlig en ansat i en butik fremfor en ansat, som har ansvaret for en virksomheds økonomi og regnskab. Dette stemmer overens med fastlæggelsen af begrebet i afsnit 2.3.1, som konkluderede, at der ikke er en entydig definition af hvornår penge er betroet en vedkommende.

TfK2006.633

Denne dom handler ligeledes om en butiksansat. Tiltalte var ansat som salgsassistent i en hvidevareforretning. Han havde tilegnet sig og forbrugt kontante betalinger på i alt 19.000 kroner over fire tilfælde. Han undlod at lægge betalingerne i forretningens kasse og anførte fakturaerne med en senere betalingsdato. Købene fremstod dermed som ubetalt og kassen ville herefter stemme den pågældende dag. Tiltaltes stilling blev anset som betroet og han betalte ikke beløbene tilbage. Han opnåede dermed en uberettiget vinding og forretningen led et formuetab, idet tiltalte ikke kunne opfylde sin forpligtelse, da han valgte at forbruge de tilegnede pengebeløb.

Byretten dømte tiltalte for pengeunderslæb efter straffelovens § 278, stk. 1, nr. 3 og idømte gerningsmanden 3 måneders ubetinget fængsel. Landsretten stadfæstede dommen. Det er bemærkelsesværdigt, at gerningsmanden ifalder en fængselsstraf for et meget lavt beløb end hidtil set. Som det ses tidligere, vil et udbytte af ringe betydning medføre bødestraf eller bortfald af straf,

jf. straffelovens § 287, stk. 1. Det skal dog bemærkes, at gerningsmanden i dette tilfælde har været tidligere straffet for berigelseskriminalitet, som retten lagde vægt på ved strafudmålingen.

AM2015.09.22B2

Denne afgørelse er ligeledes et eksempel på pengeunderslæb af et lavt beløb. Tiltalte var ansat i en butik og havde tilegnet sig 15.000 kroner over flere gange som han herefter forbrugte. Byretten fastsatte straffen til 60 dages betinget fængsel.

TfK2003.784

Denne dom handler om en ansat på et plejehjem. Kvinden havde hævet og forbrugt omkring i alt 240.000 kroner, som tilhørte en af hendes patienter. Hun havde en fuldmagt og havde herigennem adgang til patienten konto. Tiltalte påstod, at hun på vegne af den forurettede, havde overført anonyme betalinger til flere velgørenhedsorganisationer. Der blev ikke angivet noget i plejehjemmets regnskabsbog, som medarbejderne havde pligt til. Derudover, var der ikke fundet kvitteringer på overførslerne, som hun hævdede at have afleveret. Retten mente af denne grund, at det var bevist, at tiltalte selv tilegnede sig beløbene og herefter forbrugt dem. Tiltaltes handling opfylder kravene til gerningsindholdet i straffelovens § 278, stk. 1, nr. 3, eftersom hun misbrugte sin fuldmagt og dermed uretmæssigt havde forbrugt betroede penge til at opnå en uberettiget vinding, hvorefter patienten led et formuetab.

Tiltalte blev dømt for pengeunderslæb i byretten, hvor straffen blev fastsat til 10 måneders fængsel. Landsretten stadfæstede dommen. Det skal dog bemærkes, at tiltalte også blev dømt for andre forbrydelser, som også havde betydning for strafudmålingen.

6.1 Delkonklusion

Det bemærkes, at en del af de inddragede domsafgørelser i dette projekt, omhandlende pengeunderslæb efter straffelovens § 278, stk. 1, nr. 3, indebærer pengeoverførsler fra en konto til en anden. Kontiene tilhører typisk gerningsmanden selv, en nærtstående eller anden konto som er til fordel for gerningsmanden. I forhold til gennemgangen af straffelovens § 279 a om databedrageri og retspraksis vedrørende denne bestemmelse, vil det være oplagt at antage at disse gerninger, som er henført under pengeunderslæb, skulle være henført under bestemmelsen om databedrageri. Dette vurderes med henblik på, at der sker elektronisk databehandling og et it-system bliver manipuleret,

eftersom den tror at det er rette modtager af pengene som blev overført i sagerne. I afgørelser som set i TfK2006.633 er subsumptionen korrekt, idet der i dette tilfælde ikke er tale om elektroniske overførsler. Det ses dog også, at domstolene lægger stor vægt på, at der tale om misbrug af en betroet stilling som er essentielt for straffelovens § 278, stk. nr. 3. På trods af, at gerningsindholdet opfylder kravene for anvendelsen af straffelovens § 279 a, antages det, at domstolene prioriterer at dømme for pengeunderslæb fremfor databedrageri, idet en betroet stillings karakter og relevans har stor betydning for strafudmålingen. I en nyere sag fra 2023 bliver gerningsmanden netop dømt for databedrageri efter straffelovens § 279 a og ikke pengeunderslæb, idet tiltaltes stilling ikke blev anset som betroet. Dommen vil blive gennemgået nedenfor.

6.2 Retspraksis vedrørende databedrageri og pengeunderslæb

TfK2023.157

Tiltalte var ansat som pædagog og fungerede ligeledes som rengøringshjælp for psykisk syge personer. Hun brugte enten deres betalingskort eller overførte pengebeløb til sig selv fra deres bankkonto til sin egen. Hun opnåede i alt en vinding på omkring 530.000 kroner. Det fremgår af sagens faktum, at hun udnyttede sin stilling til at foretage overførslerne eller brugen af deres betalingskort. Der var altså ikke tale om en betroet stilling, men blot en udnyttelse af en stilling. Dermed var pengene ikke hende betroet. Tiltaltes handlinger kunne af denne grund ikke opfylde betingelserne for at anvende straffelovens § 278, stk. 1, nr. 3. Hendes handlinger opfylder derimod kravene for at straffelovens § 279 a kunne finde anvendelse. Tiltalte opnåede nemlig en uberettiget vinding ved at anvende andres betalingskort og foretaget elektroniske transaktioner, efter at have tilegnet sig deres kortoplysninger som resulterede i et udbytte. Der sker altså elektronisk databehandling og systemerne forudsætter, at tiltalte er rette bruger af betalingskortet og rette modtager af pengeoverførslerne. Tiltalte blev herefter dømt for databedrageri af særlig grov beskaffenhed efter straffelovens § 279 a.

Der findes dog også tilfælde, hvor gerningsmanden bliver dømt for databedrageri for en del af handlingen og underslæb for en anden del. Dette ses i dommene nedenfor.

TfK2010.785

I denne dom var tiltalte ansat som bogholder. Hun blev tiltalt for databedrageri efter straffelovens § 279 a, for at have overført omkring 857.000 kroner i alt fra bankkonti tilhørende virksomheden til sin egen konto ved brug af elektroniske overførsler. Hun havde hertil uretmæssigt udstedt og hævet

checks for i alt omkring 137.000 kroner fra virksomhedens bankkonti og virksomheden led dermed et samlet formuetab på omtrent 994.000 kroner. Hun blev dog også tiltalt for pengeunderslæb efter straffelovens § 278, stk. 1, nr. 3 for at uretmæssigt at have udstedt og hævet to checks for et beløb på omkring 6.500 kroner.

Byretten dømte tiltalte for både databedrageri og pengeunderslæb efter straffelovens §§ 279 a og 278, stk. 1, nr. 3 og blev idømt 1 år og 6 måneders fængsel. Landsretten stadfæstede afgørelsen. Denne afgørelse er altså en kombinationsdom, hvor der både dømmes for pengeunderslæb og databedrageri. Det fremgår dog ikke, hvorfor der dømmes for databedrageri i det ene tilfælde og pengeunderslæb i det andet tilfælde, selvom pengene var betroet tiltalte i begge tilfælde og der i begge tilfælde, var tale om elektroniske overførsler.

TfK2017.1158/2

I denne dom var tiltalte økonomisk værge over for forurettede. Tiltalte disponerede desårsag over forurettedes penge og pengene var dermed betroet til tiltalte. Hun overførte penge fra forurettedes konti til sin egen eller hendes ægtefælle. Hun overførte yderligere penge til tredjemand i forbindelse med private indkøb. Tiltalte opnåede dermed en uberettiget vinding og forurettede led et formuetab på omkring 8,7 millioner kroner. Tiltaltes handling opfylder altså betingelserne for anvendelsen af straffelovens § 278, stk. 1, nr. 3, eftersom hendes stilling var betroet og hun uretmæssigt forbrugte betroede midler. Hendes handling opfylder ligeledes kravene for anvendelsen af straffelovens § 279 a, idet bankens system blev manipuleret til at tro, at tiltalte var rette modtager af overførslerne. I byretten blev tiltalte tiltalt for databedrageri efter straffelovens § 279 a og subsidiært tiltalt for pengeunderslæb efter straffelovens § 278, stk. 1, nr. 3. Byretten dømte tiltalte for databedrageri for en del af den opnåede uberettiget vinding. Der dømmes desuagtet også for pengeunderslæb, for den del af vindingen som tiltalte ikke selv elektronisk har overført. Der var tale om databedrageri og pengeunderslæb af særlig grov beskaffenhed, hvor tiltalte blev idømt 4 års ubetinget fængsel. Landsretten stadfæstede dommen. Tiltalte blev dog også dømt for § 175, som også var en del af strafudmålingen. Denne del af faktum er dog ikke relevant for dette projekt.

Den netop gennemgåede dom er bemærkelsesværdig, idet der primært blev tiltalt og dømt for databedrageri efter straffelovens § 279 a, selvom situationen drejer sig om betroede midler. De hidtil gennemgåede domme viser nemlig, at domstolene dømte efter straffelovens § 278, stk. 1, nr. 3 omend

handlingen begås i form af elektroniske transaktioner og manipulation af it-systemer, netop fordi situationen indebærer uretmæssigt forbrug af betroede midler.

7 Retspraksis vedrørende straffelovens § 280

Følgende afsnit vil behandle domme og afgørelser om mandatsvig efter straffelovens § 280, nr. 1 og nr. 2, for at tydeliggøre, hvornår en kriminel handling opfylder kravene for anvendelsen af bestemmelsen.

U.2019.3407

En særdeles omtalt sag inden for mandatsvig er O.W Bunker-sagen. Tiltalte i sagen var direktør for et datterselskab i Singapore, som var en del af O.W Bunker koncernen. Tiltalte havde ansvaret for datterselskabet Dynamic Oil Trading. Dynamic Oil Trading handlede olie med et andet selskab, Tankoil, som var kunde. Mellem disse to selskaber, var der aftalt en kreditramme på 10 millioner amerikanske dollars. Denne kreditramme blev dog overskredet og kreditrammen steg til omkring 156 millioner amerikanske dollars. Det viser sig, at Tankoil ikke kunne afbetale denne gæld, hvilket tiltalte som direktør for Dynamic Oil Trading ikke oplyser til direktøren for O.W Bunker. Tiltalte bliver hertil gjort opmærksom på, at en del af det store beløb ikke er blevet bogført, hvilket han vælger at se bort fra. Tiltaltes handling opfylder umiddelbart kravene for anvendelsen af straffelovens § 280, idet han handler mod selskabets tarv. Derudover lider koncernen et formuetaf. Man var dog i tvivl, om der var opnået en uberettiget vinding. Byretten mente ikke at tiltalte handlede med et berigelsesforsæt, idet han ikke opnåede en uberettiget vinding. De dømte af denne grund ikke tiltalte for mandatsvig efter straffelovens § 280, men dømte derimod efter straffelovens § 299, som ikke er blevet behandlet i dette projekt. Sagen kom for landsretten, som mente, at tiltalte forsætligt har handlet mod selskabets tarv. De mente, at han havde forsæt til, at Tankoil opnåede en uberettiget vinding, eftersom han var klar over at kreditten blev større og større og at han var velvidende om, at kunden ikke kunne afbetale den opståede gæld. Tankoil opnåede en uberettiget vinding i form af olie, som de ikke havde betalt for og O.W Bunker-koncernen led et betydeligt formuetaf. Det er som bekendt ikke et krav, at det er gerningsmanden selv, som opnår en uberettiget vinding, jf. straffelovens § 280.

Tiltalte bliver med overstående begrundelse idømt 5 års fængsel for mandatsvig af særlig grov beskaffenhed efter straffelovens § 280, nr. 2. Der var tale om et betydeligt formuetaf, som havde en væsentlig indflydelse på O.W Bunker koncernens konkurs. Det skal dog bemærkes, at Dynamic Oil

Trading var beliggende i Singapore, hvor selskabets bogføring foregik. Selvet trækker skete på koncernens kassekredit i Danmark, hvorfor sagen hører under dansk straffemyndighed, jf. straffelovens § 9, stk. 2, da forholdet har virkning i Danmark. Af denne grund er dommen inddraget i projektet, som et eksempel på, hvornår en handling vil blive anset som mandatsvig. Sagen er især bemærkelsesværdig grundet det store formuetab som koncernen led og hvilken virkning det havde for koncernen som helhed.

U.1970.838

Denne dom er en ældre sag, men endnu et eksempel, hvor en direktør for et selskab foretager en kassekreditoverskridelse. Tiltalte var direktør for en sparekasse og havde tilladt en kunde at overskride sin kassekredit med omkring 146.000 kroner. Tiltalte var velvidende om, at et tilsynsråd havde bestemt, at kreditten skulle nedbringes. Dette havde han altså valgt at se bort fra. Tiltaltes handling lever op til straffelovens § 280, nr. 2 i den henseende, at han handler mod selskabets tarv og sparekassen led et formuetab eller med risiko herfor.

Byretten mente dog ikke at kunne bevise, at tiltalte havde handlet med berigelsesforsæt og dermed opnået en uberettiget vinding. Af denne grund blev tiltalte frifundet for mandatsvig efter straffelovens § 280 i byretten. Han blev dog dømt for overtrædelse af straffelovens §§ 299 og 175. Landsretten dømte derimod tiltalte for mandatsvig efter straffelovens § 280, nr. 2, idet kunden opnåede en uberettiget vinding. Med tiltaltes kendskab til kundens økonomi burde han have indset, at sparekassen ville lide et formuetab eller at der var en væsentlig risiko for dette. At han tillod gældsforøgelsen fandtes at være mod selskabets tarv. Gerningsmanden blev idømt 60 dages fængsel med den begrundelse, at det ikke var gerningsmanden som opnåede en uberettiget vinding, men kunden.

De to domme minder meget om hinanden. Udover at de er eksempler på overtrædelse af straffelovens § 280, så viser de også vigtigheden i at bevise at gerningsmanden har handlet med berigelsesforsæt, ellers kan der ikke dømmes for mandatsvig og ej heller de andre berigelsesforbrydelser, som bliver behandlet i dette projekt. Især for mandatsvig er det væsentligt, om der er handlet med forsæt, ellers kan straffelovens § 299 finde anvendelse. Hvilken bestemmelse der finder anvendelse har betydning for strafudmålingen som blandt andet ses i sagen med O.W Bunker koncernen, hvor straffen i landsretten blev forhøjet til 5 års fængsel fremfor 1 år og 6 måneder, efter tiltalte blev dømt efter straffelovens § 280 og ikke straffelovens § 299.

TfK2023.454

I denne dom var tiltalte direktør i et selskab. På en periode på fire år havde han indkøbt elektronikudstyr til en værdi på omkring 165.000 kroner. En del af det indkøbte befandt sig på tiltaltes hjemmeadresse. Tiltalte havde hertil forklaret at indkøbene var købt til selskabet og dets medarbejdere. Som direktør for selskabet, stod han for indkøb relateret til den daglige drift. Han havde altså misbrugt en adgang til at handle med retsvirkning for selskabet, som led et formuetab. Af denne grund blev han tiltalt for mandatsvig efter straffelovens § 280.

I byretten bliver tiltalte dømt for en del af indkøbene og frifundet for den anden del. Han blev eksempelvis dømt for et indkøb af et ur som han havde på under et revisionsbesøg. Af denne grund mente man, at det var til privat forbrug og uden for virksomhedens relevans. Han blev hertil frifundet for de varer, som man normalt ville bruge i en virksomhed som tiltalte var direktør for. Strafadmålingen tog altså blot udgangspunkt i de indkøb som tiltalte havde indkøbt til privat forbrug, og blev hermed idømt 3 måneders betinget fængsel. Landsretten finder ikke at det med den fornødne sikkerhed kan bevises at tiltalte har haft forsæt til at skaffe sig eller andre en uberettiget vinding, som kræves for at der kan dømmes for mandatsvig efter straffelovens § 280. Der blev lagt vægt på, at det ikke kan bevises, at tiltalte har benyttet de forskellige indkøb til privat forbrug og at forklaringen på, hvorfor virksomheden havde brug for det netop indkøbte elektronikudstyr ikke kunne tilsidesættes. Denne dom er netop et eksempel på frifindelse grundet manglende berigelsesforsæt.

U.2008.1607 H

Denne dom handler om en borgmester, der havde ladet en kommune betale overpris til en entreprenørvirksomhed for et byggearbejde, som skulle opføre en sportshal. Borgmesteren forsøgte at indgå en sponsoraftale med entreprenørvirksomheden til 10 millioner kroner. En af direktørerne af entreprenørvirksomheden afslog tilbuddet, da de besad et loft på 1 millioner kroner. Af denne grund lader borgmesteren kommunen betale 9 millioner kroner i merpris for opførelsen af sportshallen. Merprisen skulle anvendes som sponsorstøtte til en sportsklub i kommunen. Dette går en anden direktør af entreprenørvirksomheden med til. Viceborgmesteren underskrev aftalen og altså ikke tiltalte. Det fremgår af dommen, at tiltaltes handling både kan henføres under straffelovens § 280, nr. 1 eller 2. Byretten dømte tiltalte for mandatsvig af særlig grov beskaffenhed, uden at præcisere hvilken type mandatsvig der dømmes efter. Han bliver idømt 2 måneders ubetinget fængsel i både

byretten, landsretten og højesteretten. Ved strafudmålingen blev der lagt særligt vægt på tiltaltes stilling som borgmester og det omfangsrige beløb på 9 millioner kroner. Derudover, var det ikke tiltalte der indgik aftalen, men domstolene vurderede at han var hjernen bag den kriminelle handling. Viceborgmesteren blev dog også idømt 1 år 3 måneders betinget fængsel. To direktører fra entreprenørvirksomheden blev ligeledes idømt 1 års betinget fængsel for medvirken, jf. straffelovens § 23.

TfK2018.718/2

I denne dom var tiltalte ansat som kontormedarbejder inden for ældrepleje. Hun brugte kommunens hævekort til private indkøb og kontante hævnings for omkring 1,4 millioner kroner i alt. Handlingerne blev begået over en periode på otte år på to plejecentre i den pågældende kommune. Hun var ansat i økonomiafdelingen og stod blandt andet for bogføring. Den del af bogføringen, som knyttede sig til tiltaltes mistænkelige kontanthævninger, indeholdt ofte ingen bilag, eller kvitteringer hvor der ikke var nogen sammenhæng. Derudover gik tiltalte på barselsorlov og i den periode forekom der en del færre kontante hævnings sammenlignet med de perioder, hvor tiltalte var på arbejde. Retten fandt det bevist at tiltalte havde begået mandatsvig ved at handle med retsvirkning for kommunen og at kommunen havde lidt et formuetab.

Byretten idømte hertil tiltalte 1 år og 6 måneders betinget fængsel. Der blev lagt vægt på den lange periode, hvor hun begik mandatsvig og størrelsen på hendes uberettigede vinding. Landsretten stadfæstede dommen.

U.2008.1063 Ø

Tiltalte i denne dom havde brugt en lastbil tilhørende sin arbejdsgiver og havde uberettiget brugt et benzinkort til køb af brændstof for omkring 10.000 kroner. Han brugte herefter lastbilen til privat forbrug, hvilket han ikke var berettiget til. Lastbilen måtte kun bruges i forbindelse med tiltaltes erhverv. Virksomheden led altså et formuetab i forbindelse med, at tiltalte misbrugte sin adgang til benzinkortet med retsvirkning for arbejdsgiveren. Af denne grund blev tiltalte tiltalt for mandatsvig efter straffelovens § 280, nr. 1. Der er tale om et lavt beløb, men retten lagde vægt på, at tiltalte misbrugte en dispositionsadgang som har sammenhæng med et ansættelsesforhold. Af denne grund blev tiltalte dømt for mandatsvig og idømt fængsel i 30 dage. Landsretten stadfæstede dommen.

TfK2023.348

Denne dom handler om en bankdirektør, som blev tiltalt for både mandatsvig og bedrageri. Ved denne gennemgang vil der blot blive fokuseret på tiltalen for mandatsvig. Tiltalte havde som bankdirektør anvendt et betalingskort udleveret af banken over en periode på omtrent 2,5 år til køb i privat regi i 17 tilfælde, hvor banken blev tilført et tab på omkring 535.000 kroner. Derudover, havde tiltalte over en periode på syv år anvendt et betalingskort, som banken ikke kendte til, til private rejser, spisning og overnatning, hvor banken blev påført et formuetab på over 200.000 kroner. Tiltalte havde altså misbrugt sin adgang til bankens betalingskort og handlet med retsvirkning for banken. Af denne grund blev tiltalte tiltalt og dømt for mandatsvig af særlig grov beskaffenhed efter straffelovens § 280, nr. 1. Byretten lagde vægt på at gerningsmandens kriminelle handlinger var foregået systematisk over en længere periode på godt 11 år i alt. Hertil opnåede han i alt en uberettiget vinding på omkring 20 millioner kroner ved både at begå mandatsvig men også bedrageri, som har betydning for strafudmålingen. Gerningsmanden blev idømt 3 år og 6 måneders ubetinget fængsel. Landsretten stadfæstede dommen.

TfK2017.124

Denne sidste dom om mandatsvig handler om tiltalte, som misbrugte en fuldmagt, som blev udstedt til ham af en ældre og svækket kvinde. Han foretog hævnninger fra forurettedes bankkonto og solgte værdipapirer på en periode over fire år. Han opnåede en uberettiget vinding på omkring 553.000 kroner og forurettede blev påført et formuetab. Tiltaltes handling opfylder kravene for anvendelsen af straffelovens § 280, nr. 1, eftersom han misbrugte en adgang til at handle med retsvirkning for kvinden. Efter tiltalte fik sin fuldmagt fra forurettede, er der dokumenteret en markant forøgelse af hævnninger og dankortbetalinger fra kvindens bankkonto. Der var dog intet der tydede på at forurettedes forbrug skulle være steget, eftersom hendes fysiske tilstand var svækket og dermed ikke kom særlig meget ud fra hendes hjem. Retten finder det bevist, at tiltalte havde haft et motiv for at bruge forurettedes penge, eftersom hans egen økonomi var dårlig på daværende tidspunkt. Byretten dømte tiltalte for mandatsvig efter straffelovens § 280, nr. 1 og idømte ham 1 år og 3 måneders betinget fængsel. Retten lagde især vægt på at forurettede var en ældre, svækket kvinde hvis tillid blev misbrugt til begå berigelseskriminalitet for mere end 500.000 kroner. Landsretten stadfæstede dommen.

7.1 Delkonklusion

Ud fra de gennemgåede domme om mandatsvig kan en gerning altså opfylde betingelserne for straffelovens § 280, nr. 1 og 2 på forskellige måder. Det er ikke altid tydeligt om en handling bør henføres under straffelovens § 280, nr. 1 eller 2. Dette er dog ikke en væsentlig mangel, eftersom både nr. 1 og 2 har samme krav til fuldbyrdelsen.⁷⁶ Derudover, findes problematikken omkring mandatsvig, at være, om gerningsmanden har opnået en uberettiget vinding, idet der i flere domme bliver frifundet for mandatsvig i byretten, eftersom det vurderes at gerningsmanden ikke selv har opnået en uberettiget vinding og dermed intet berigelsesforsæt. Der er dog intet krav om, at det skal være gerningsmanden selv der opnår en uberettiget vinding. Det kan også være en tredjemand, som var tilfældet i blandt andet O.W Bunker-sagen.

7.2 Retspraksis vedrørende databedrageri og mandatsvig

I følgende afsnit vil der blive inddraget en afgørelse, hvor der både er rejst tiltale for databedrageri efter straffelovens § 279 a og mandatsvig efter straffelovens § 280.

TfK2013.529/2

Tiltalte var tidligere straffet for blandt andet bedrageri, underslæb og databedrageri. I denne dom er der rejst tiltale for både databedrageri og mandatsvig i flere tilfælde. Tiltalte havde over 150 gange uretmæssigt brugt sin fars netbank-oplysninger og kortoplysninger til at hæve omkring 723.000 kroner fra flere betalingskort og omtrent 29.000 kroner fra farens bankkonto. Tiltalte mente, at faren havde accepteret betalingerne og hævningerne, det blev dog anset som bevist, at dette ikke var tilfældet, og at tiltalte heller ikke burde tro dette. Af denne grund mente retten, at hævningerne var retsstridige og at tiltalte havde det fornødne berigelsesforsæt. Der blev rejst tiltale for databedrageri af særlig grov beskaffenhed for at have påvirket resultatet af databehandling ved brug af elektroniske betalinger og brug af netbank som tilhørte forurettede. Der blev hertil rejst subsidiært tiltale for mandatsvig af særlig grov beskaffenhed ved at have skaffet sig en uberettiget vinding ved at misbruge en skabt adgang til at handle med retsvirkning for forurettede. Forurettede, altså tiltaltes far, blev herved påført et formuetab eller væsentlig risiko herfor. I byretten bliver tiltalte dømt for databedrageri efter straffelovens § 279 a og andre overtrædelser, som ikke er relevant for denne gennemgang. Han blev idømt 2 år og 9 måneders fængsel. I landsretten erkendte tiltalte sig skyldig i

⁷⁶ Elholm, Thomas m.fl.: Kommenteret straffelov - Speciel del 12. udgave, side 697

mandatsvig vedrørende et beløb på omkring 36.500 kroner. Landsretten stadfæstede dog byrettens dom og af denne grund blev tiltalte kendt skyldig i databedrageri efter straffelovens § 279 a.

Det står endnu engang ikke klart, hvorfor domstolene vælger at dømme for databedrageri når tiltaltes gerninger lever op til både gerningsindholdet i straffelovens § 279 a og straffelovens § 280. Det skal dog bemærkes, i modsætning til pengeunderslæb og bedrageri, at mandatsvig er en subsidiær bestemmelse, og derfor skal den ikke finde anvendelse, hvis tiltaltes handling kan blive omfattet af straffelovens § 279 a.

8 Dankortet i strafferetlig belysning

Det står altså ikke helt klart, hvorfor domstolene i de inddragede domme vælger at dømme for databedrageri efter straffelovens § 279 a fremfor de andre tilstødende berigelsesforbrydelser i straffeloven, når en gerning opfylder betingelserne for flere af bestemmelserne. Lars Bo Langsted har dog i en artikel gennemgået flere typetilfælde af adfærd med dankort. Det ses i mange af de gennemgåede domme, at der enten er anvendt et stjålet betalingskort eller et betalingskort som man har haft adgang til, men som man har brugt uretmæssigt. Lars Bo Langsted har i sin artikel ”Dankortet i strafferetlig belysning”⁷⁷ anført, hvilke tilfælde der bør henføres under henholdsvis mandatsvig, bedrageri og mandatsvig. Pengeunderslæb er ikke blevet behandlet i hans artikel, men artiklen findes stadig at være relevant for projektet, for at bidrage til retstilstanden for de andre bestemmelser.

Lars Bo Langsted syntes at strafferetslitteraturen manglede en omtale af dankort efter anvendelsen af checks ophørte ved udgangen af 2016, jf. U.2019B.48. Strafferetslitteraturen havde indtil da taget udgangspunkt i checkforbrydelser, når reguleringen af dankort skulle beskrives, jf. U.2019B.48. Lars Bo Langsted har med sin artikel forsøgt at afklare denne mangel. Han beskriver tre former for strafbare handlinger ved brug af dankort, der typisk vil være tale om, inden for mandatsvig, bedrageri og databedrageri.

Vedrørende mandatsvig gør han det klart, at denne bestemmelse finder anvendelse, når en gerningsmand er berettiget til at handle med retsvirkning for en anden ud fra den pågældende aftale, som er indgået. I henhold til brug af betalingskort, vil mandatsvig være aktuelt, når gerningsmanden

⁷⁷ U.2019B.48

låner et betalingskort og herefter hæver et beløb, som går ud over det aftalte beløb, jf. U.2019B.48. Mandatsvig kan også være aktuelt, når man bruger sit eget betalingskort og dermed er retmæssige kortindehaver. Dette vil være tilfældet, hvis man trods manglende dækning på bankkontoen, hæver et beløb op til 4.000 kroner. Danske forretninger har nemlig en betalingskortaftale med Nets, som indebærer, at Nets er forpligtet til at godtgøre den pågældende virksomhed med et beløb til og med 4.000 kroner, jf. U.2019B.48. Gerningsmanden handler altså med retsvirkning for Nets, som lider et tab, hvis der er manglende dækning på gerningsmandens konto.

Hvis beløbet forekommer at være mere end 4.000 kroner, er det den pågældende forretning, der lider et tab. Betalingskortaftalen med Nets dækker nemlig ikke beløb, der ligger ud over 4.000 kroner, jf. U.2019B.48. I dette tilfælde, vil der ikke være tale om mandatsvig men bedrageri efter straffelovens § 279. Kortmodtageren, personen der accepterer kortet som betalingsmiddel, har måske været af den opfattelse, at der var tilstrækkelig penge på gerningsmandens konto og befinder sig dermed i vildfarelse, som gerningsmanden udnytter.

Endelig beskriver Lars Bo Langsted en situation, hvor der vil være tale om databedrageri efter straffelovens § 279 a. I dette tilfælde vil oplysninger fra dankortet typisk være misbrugt i en sammenhæng, hvor der ikke er et menneskeligt led, som bringes i en vildfarelse, jf. U.2019B.48. Det vil, som også er set tidligere i dette projekt, være situationer som eksempelvis handel på internettet. I forhold til databedrageri, er det uden betydning om beløbet er over eller under Nets' garantigrænse, hvis det er en tredjemand der anvender betalingskortet, jf. U.2019B.48. Dette er fordi, at betalingsaftalen med Nets blot omfatter manglende dækning på kontoen og ikke uretmæssigt brug fra en tredjemand. Hvis det er rette kortindehaver, så er grænsen for dækning 2.000 kroner ved handel på internettet. Hvis der sker et træk, der går ud over 2.000 kroner, vil det også være databedrageri efter straffelovens § 279 a, jf. U.2019B.48.

Hvordan man er kommet i besiddelse af et dankort som man efterfølgende anvender, kan også have betydning for, hvilken bestemmelse der finder anvendelse. Lars Bo Langsteds artikel sonder mellem lånt kort, fundet kort og stjålet kort. Måden gerningsmanden er kommet i besiddelse af dankortet vil sandsynligvis ikke gå under hverken mandatsvig, bedrageri eller databedrageri, jf. U.2019B.48. Det vil nok nærmere gå under tyveri efter straffelovens § 276 eller ulovlig omgang med hittegods efter

straffelovens § 277, men den senere anvendelse af kortet er relevant for de gennemgåede bestemmelser i dette projekt.

Hvis man låner et betalingskort, er der ikke noget strafbart ved besiddelsen. Den efterfølgende anvendelse af kortet kan dog henføres under straffelovens § 280 om mandatsvig. Det kan eksempelvis være, hvis gerningsmanden vil hæve og beholde penge, som han holder skjult for kortindehaveren, jf. U.2019B.48. Der vil også være tale om mandatsvig over for Nets, hvis der ikke er dækning på kontoen, jf. U.2019B.48. Man kan herefter overveje om forholdet går under bestemmelsens nr. 1 eller nr. 2. Hvis der har været tale om et kortvarigt lån for at hæve penge, vil forholdet sandsynligvis henføres under straffelovens § 280, nr. 1, jf. U.2019B.48. Er der tale om et længerevarende besiddelse af kortet, eksempelvis, hvis kortindehaveren er syg og i denne henseende overlader kortet til et familiemedlem eller en medarbejder på et plejehjem, vil forholdet falde under straffelovens § 280, nr. 2, jf. U.2019B.48. Dette modsiger dog dommen TfK2017.124 i overstående afsnit om retspraksis vedrørende mandatsvig, eftersom domstolene dømmer for straffelovens § 280, nr. 1 og ikke nr. 2, selvom gerningsmanden havde adgang til forurettedes konto over en periode på fire år. Det er dog ikke fastlagt, hvornår der er tale om en længerevarende besiddelse. Ifølge Lars bo Langsted kan det forekomme tilfældigt, om der dømmes efter bestemmelsens nr. 1 eller nr. 2, jf. U.2019B.48. Enten fordi, at det ikke problematiseres i retten, eller fordi domstolene finder det mindre betydningsfuldt, jf. U.2019B.48.

Hvis gerningsmanden derimod har fundet et betalingskort, vil den senere anvendelse typisk være omfattet af straffelovens § 279 om bedrageri eller straffelovens § 279 a om databedrageri, jf. U.2019B.48. Det kommer an på, om et menneske befinder sig i en vildfarelse. Det kan være tilfældet, hvis kortmodtageren er vildledt til at tro, at gerningsmanden er rette kortindehaver, som også blev fastlagt ovenfor. Indgår der udelukkende en maskinel behandling, vil handlingen være omfattet af databedrageri, som eksempelvis ved handel på internettet eller hvis man foretager en hævning fra en hæveautomat, jf. U.2019B.48. Ifølge Lars Bo Langsted vil det være forkert ikke at straffe i sammenstød med enten straffelovens § 279, 279 a eller 280, eftersom berigelsen ved disse handlinger, vil være større end værdien af selve tilegnelsen af betalingskortet, jf. U.2019B.48.

Hvis der er tale om et stjålet kort, vil den senere anvendelse kunne straffes for en af de tre bestemmelser, straffelovens §§ 279, 279 a eller 280. Det kommer an på situationen, som også blev gennemgået i forbindelse med de andre tilfælde.

Lars Bo Langsted kommer altså vidt omkring berigelsesforbrydelserne med sin artikel. Det ses hertil, at flere af hans pointer også stemmer overens med projektet analyse af bestemmelseernes ordlyd, men også domstolenes stillingtagen til en gerningsmands handlinger, som lever op til et gerningsindhold i enten straffelovens §§ 279, 279 a og 280. Det ses dog også, at der er en gråzone i forhold til straffelovens § 280 om mandatsvig, eftersom domstolene i visse tilfælde ser bort fra sondringen mellem bestemmelsen nr. 1 og nr. 2.

9 Konklusion

Ved brug af den retsdogmatiske metode, har dette projekt foretaget en grundig undersøgelse og analyse af straffelovens § 279 a og de tilstødende bestemmelser i straffeloven. Det kan på baggrund af dette konkluderes, at straffeloven kriminaliserer databedrageri som en handling der skaffer sig eller andre en uberettiget vinding ved at retsstridigt ændre, tilføje eller slette oplysninger eller programmer til elektronisk databehandling. Bestemmelsen kriminaliserer dog også handlinger som i øvrigt søger at påvirke resultatet af en databehandling. Straffelovens § 279 a besidder som helhed en bred definition, som forsøger at fange forskellige gerninger, når elektronisk databehandling er involveret.

Ud fra projektets analyse og sammenligning af bestemmelserne ses flere ligheder, men også væsentlige forskelle. Det kan heraf konkluderes, at lighederne har udgangspunkt i, at alle fire bestemmelser er berigelsesforbrydelser og dermed sigter gerningsmanden en uberettiget vinding for sig selv eller andre, hvor han har handlet med et fornødent berigelsesforsæt. Det ses hertil, at strafferammen er ens for alle fire bestemmelser. Databedrageri adskiller sig hovedsageligt fra bedrageri, pengeunderslæb og mandatsvig ved at kræve elektronisk databehandling som en del af gerningsmandens kriminelle handling. Domstolene bør altså forholde sig til straffelovens § 279 a, så snart en kriminel handling indebærer brug af elektronisk databehandling eller manipulation af it-systemer. Databedrageri adskiller sig specifikt fra bedrageri i den henseende, at der ikke er et krav om vildfarelse. Bestemmelsen adskiller sig fra pengeunderslæb ved kravet om uretmæssigt forbrug betroede penge, og fra mandatsvig ved kravet om enten at handle med retsvirkning for en anden eller handle mod en andens tarv.

Det kan ligeledes konkluderes at databedrageri adskiller sig fra bedrageri, pengeunderslæb og mandatsvig i forhold til fuldbyrdelsesmomentet. Databedrageri indebærer nemlig et fremrykket fuldbyrdelsesmoment, som gør, at en kriminel handling er fuldbyrdet tidligere end de andre berigelsesforbrydelser. Det blev i denne henseende fastlagt, at der ikke bør kunne dømmes for forsøg på databedrageri efter straffelovens § 21. I denne forbindelse forsøgte projektet at afklare, om domstolene har øje for dette. Undersøgelsen viste, at der både findes sager, hvor domstolene vælger at dømme for forsøg på databedrageri ved en mislykket handling, men også sager hvor der dømmes for fuldbyrdet databedrageri. Det står altså ikke klart, om domstolene finder det korrekt at dømme for forsøg på databedrageri eller ej. Det står hertil heller ikke klart, hvorfor domstolene vælger at dømme for forsøg og ikke fuldbyrdet databedrageri.

Der blev også undersøgt, hvad domstolene lægger vægt på i forhold til de enkelte bestemmelser. Ud fra projektets inddragede domme kan det konkluderes, at der findes en klar skillelinje mellem anvendelsen af henholdsvis databedrageri og bedrageri. Ud fra analysen om tiltale og domsfældelse for bedrageri og databedrageri, kan det konkluderes at domstolene dømmer for bedrageri, når et menneske befinder sig i en vildfarelse, som er fremkaldt, bestyrket eller udnyttet af gerningsmanden. Bestemmelsen om databedrageri bliver derimod anvendt når der sker tilføjelse, ændring eller sletning af oplysninger eller programmer, eller hvis man søger at påvirke resultatet af en elektronisk databehandling. Skillelinjen mellem databedrageri og underslæb, og mandatsvig er derimod rimelig uklar. Det ses, at der i flere tilfælde blev tiltalt og dømt for pengeunderslæb eller mandatsvig, uagtet at handling bar præg af elektronisk databehandling. Det skal dog bemærkes, at størstedelen af de inddragede domme er tilståelsessager. Dette kan medvirke, at domstolene ikke forholder sig til subsumtionsspørgsmålet og dermed kan straffelovens § 279 a fremstå som en overset bestemmelse i dansk strafferet.

Der forekommer altså ikke en entydig konklusion på, hvornår og hvorfor anvendelsen af straffelovens § 279 a aktivt vælges eller fravælges af domstolene, fremfor straffelovens §§ 278, stk.1, nr. 3 eller 280. Det vides ikke, om bestemmelsen er en overset bestemmelse, eller om domstolene faktisk ikke finder den anvendelig i de pågældende sager. Med den hastige udvikling af teknologi og øgede fokus på it-kriminalitet, kan retstilstanden dog se anderledes ud inden for den nærmeste fremtid. Det fremstår dog klart, hvornår domstolene dømmer efter straffelovens § 279 fremfor straffelovens § 279 a og omvendt.

10 Litteraturliste

Bøger:

Baumbach, Trine & Elholm, Thomas: *Strafferettens almindelige del – Det strafferetlige ansvar*, 2. udgave, 1. oplag, DJØF Forlag (2022)

Elholm, Thomas m.fl.: *Kommenteret straffelov, speciel del*, 12. udgave, 1. oplag, Jurist- og Økonomforbundets Forlag (2022)

Langsted, Lars bo & Langsted, Peter Helbo: *Hovedlinjer i erhvervsstrafferetten*, 8. udgave, DJØF Forlag (2020)

Munk-Hansen, Carsten: *Retsvidenskabsteori*, 3. udgave, DJØF Forlag (2022)

Waaben, Knud & Langsted, Lars Bo: *Strafferettens specielle del*, 6. reviderede udgave, 1. oplag, Karnov Group Denmark A/S (2014)

Lovgivning og betænkninger:

Straffeloven

Betænkning nr. 1032, Straffelovrådets betænkning om datakriminalitet

Videnskabelige artikler

Madsen, Lasse Lund: *Bedrageri i den digitale virkelighed (U.2016B.343)*

Langsted, Lars Bo: *Dankortet i strafferetlig belysning (U.2019B.48)*

Andre artikler

TV2: *Mand dømt for millionsvindel med streaming*, 22.03.2024 - <https://nyheder.tv2.dk/krimi/2024-03-22-mand-doemt-for-millionsvindel-med-streaming>

National Center For IT-Kriminalitet: *NCIK årsrapport 2023* - [aarsrapport-om-it-relateret-oekonomisk-kriminalitet-anmeldt-i-2023.pdf](#)

Domme og afgørelser

AM2015.09.22B2	TfK2022.264
TfK2014.447	TfK2023.38
TfK2003.784	TfK2023.157
TfK2004.470	TfK2023.348
TfK2006.633	TfK2023.454
TfK2010.431	U.1970.838
TfK2010.785	U.1981.13 H
TfK2011.184	U.1985.953 V
TfK2011.388	U.1990.503 Ø
TfK2013.529/2	U.1996.346
TfK2014.577	U.2004.2733 H
TfK2015.590	U.2014.1688 V
TfK2015.653	U.2005.666 H
TfK2015.709/2	U.2005.1929 Ø
TfK2015.906	U.2008.1063 Ø
TfK2016.779	U.2008.1607 H:
TfK2016.1191/2	U.2017.3056 V
TfK2017.124	U.2018.993 V
TfK2017.1158/2	U.2019.3407
TfK2018.718/2	U.2020.284 V
TfK2019.1394 Ø	U.2021.1490
TfK2019.1411	U.2021
TfK2022.47	